

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj in
praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

Uredništvo: Simon Gregorčičeva ulica št. 13.
TELEFON STEV. 552.

Upravištvo: Kongresni trg št. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.623.

Naš jugoslovanski problem.

S sedanjo vladno krizo je zopet enkrat razgrnjen naš jugoslovanski problem in to pot v ostri, da bi skoraj smeli upati na pravo rešitev.

Po svojem zunanjem poteku se sicer sedanja vladna kriza ne razlikuje mnogo od prejšnjih, toda ozadje sedanje krize je afera Radeta Pašića in v tem je jedro našega jugoslovanskega problema.

Ne centralizem, ne federalizem in ne vsa druga politična gesla niso tako važna in tako odločilna, kakor je za nas vprašanje zdrave in poštene uprave. Tudi najboljši centralizem in tudi najvzornejši federalizem morata ob naši sedanji upravi skrahirati. Ker kaj koristijo vsa lepa gesla, če jih pa kruta praksa tako zverži, da ostane od njih samo farza.

Vprašanje naše uprave — pa je najbolj drastično obseženo v aferi Radeta Pašića.

Ali smo pred zakonom vsi enaki ali ne, je prvo vprašanje, ki kriči iz te afe-
re. Ali velja davčni predpis za vse ali pa le za one, ki nimajo zaščite na najvišjem mestu? Tudi to vprašanje je postavljeno in s tem prehajamo iz političnega na gospodarsko polje. Na tleh leži vsled davčne preobremenitve naše gospodarstvo, davkov pa ne plačuje bogataš, ki je pri-
zna, da je samo pri enem posredovanju — in vrhu tega nekorektnem posredovanju — zaslužil 4 milijone dinarjev! Pri-
nju — zaslužil 4 milijone dinarjev! Pri-
takih razmerah mora propasti naše gos-
podarstvo in mora propasti država sa-
ma, ker je vsaka davčna morala nemo-
gača.

Pa še težja vprašanja so obsežena v
aferi, ki jo je razkril zet Ljube Jovano-
vića. Ali je naš narod še tako zdrav in
močan, da more prijeti boj z oligarhijo,
ali pa je tako dekadenten, da molči tudi
tedaj, kadar so razkrite najbolj gorostas-
ne stvari. Zakaj koncem koncev odločuje
tudi v tem vprašanju le narod. Niti en
poslanec si ne bi upal pomagati potla-
čiti sedanje velike afe-
re, če bi znal, da
izreče v tem primeru narod nad njim
brezpogojno svojo obsodbo.

Še je naš narod tako zdrav, da se s ko-
rupcijo ne more sprijazniti in to vedo
tudi vsi poslanci. Toda nekateri od njih
mislijo, da se s policijskimi odredbami
more narod prisiliti, da sprejme tudi
najbolj nemogoče stvari in da molči te-
daj, ko ga reže škandalozna uprava v ži-
daj, ko se ima odločiti, če je Jugo-
slavija policijska ali pravna država. Te-
daj pa ne branimo več samo svojega gos-
podarstva, tedaj gre že za našo svobodo.

Razmere so danes žalibog takšne, da
bi narod moral obupati ne samo nad
pravico, ampak tudi nad svojo svobodo.
Zakaj neštetokrat je že bilo razgrnjeno
vprašanje naše uprave. Toda vedno se je
narod zamljal oziral po ljudeh, ki bi imeli
pogum, da bi stopili v najtežjo borbo, v
borbo proti oligarhiji.

Toda nikdar ni bilo to vprašanje raz-
grnjeno s tako jasnostjo ko danes in nik-
dar tudi še ni bil boj pritiran tako daleč,
kakor v naši sedanji velikonočni krizi.

Svoje vstajenje pričakuje narod danes
od prave rešitve naše velikonočne vladne
krize. In zato gre danes po vsej Jugo-
slaviji samo eno vprašanje, če bodo politiki,
ki so v ospredju boja, vzdržali boj tudi
do konca.

Znova so oživele nade na boljšo bo-
dočnost, znova se vrača vera v pravico
in znova je upanje objelo srca, da bo naš
jugoslovanski problem vendar enkrat do-
bro rešen, ali da pridemo vsaj do pričet-
ka dobre rešitve.

Ali bo tudi sedaj narod prevarjen? Ali

Seja radikalnega kluba.

PASIĆU IZGLASOVANA ZAUPNICA. — OPOZICIJA LJ. JOVANOVIĆA IN
TOVARIŠEV. — PASIĆ SE ZBAL DISKUSIJE.

Beograd, 3. aprila. Včeraj popoldne je
bila seja radikalnega kluba, ki jo je
otvoril predsednik kluba. Izjavil je, da
želi Pašić obvestiti klub o politični si-
tuaciji. Seja je bila zelo dobro obiskana.
Prisotnih je bilo 128 narodnih poslancev.
Kakor je povedal Stepa Kobasica, je
Nikola Pašić izjavil, da želi obvestiti
klub, zakaj je prišlo do odgoditve sej na-
rodne skupščine. Narodna skupščina je
sklenila, da se odgodi do 5. maja in Pašić
misli, da je ta stvar s tem rešena in da
so vsi z njim soglašali. Drugi dan pa Šte-
fan Radić in njegovi prijatelji niso bili
zadovoljni z odgoditvijo. Zaradi tega je
on sklical sejo ministrskega sveta in je
na tej seji objavil, da je bila narodna
skupščina odgodena zato, da bi se vladi
dala možnost končno pripraviti zakonske
načrte, ki so še nedovršeni. Te načrte
morajo še skupščinski odbori pregledati
in napraviti potrebno poročilo za skup-
ščino.

Nato je št. Radić vstal in izjavil, da bo
sporočil sklep svojega kluba pismeno. V
tem pismu je rečeno, da bo podal št. Ra-
dić in njegovi ministri ostavko, ako se
dan za sklicanje narodne skupščine ne
izpremeni. Pašić je dal takrat sporočiti,
da po njegovem mnenju ni vprašanje se-
stanka skupščine take prirode, da bi se
mogla razbiti sedanja koalicija in zrušiti
sporazum. Pristavil je: Ako imate kake
druge razloge, je treba, da nam jih po-
veste. Nato je Radić prečital izjavo, ki
jo je podpisal sam, vsi Radićevi ministri
in podsekretarji.

V tej izjavi se zahteva, da se skupščina
skliče za 8. april in da naj dela do 27.
aprila ter naj potem prekine čez pravo-
slavne praznike z delom, nato pa nepre-
trgoma deluje do velikih počitnic. Radić
je izjavil, da bo podal ostavko on in vsi
njegovi tovariši v vladi, ako se to ne sprej-
me. Pašić je odgovoril, da je treba stvar
dobro premisliti in rekel, da mora ob-
vestiti o tem svoj klub, ker gre tu za
važno stvar. Radićevcem je dal na voljo,
da še premišljajo o stvari.

Radićevci so prihodnji dan sporočili,
da vztrajajo pri svojem sklepu. Zato je
bila sklicana ta klubska seja, ker Pašić
želi, da informira o tem klub in povdari,
da se sklep o odgoditvi skupščine ne
more izpremeniti in da so radikali pri-
vedeni pred alternativo zaradi nastopa
radićevcev. Kaj se bo potem zgodilo, te-

LAKONIČNE IZJAVE PAVLE RADIĆA.

Beograd, 3. aprila. Po seji radikalnega
kluba so vsi radikalni ministri odšli na
Topčider.

Pavle Radić je posetil Pašića ob 6. in
ostal pri njem do pol 7.

Ob 6. je Štefan Radić s svojo soprogo
odšel v cerkev.

Pavle Radić je prišel z avdienco na
dvoru ob 7.45. Pri izhodu so ga čakali
novinarji in ga vprašali, če ga je Pašić
obvestil o seji radikalnega kluba. Pavle
Radić je odgovoril: »Da, povedal mi je.«

Novinarji: »Kaj je z ostavko vlade?«

Pavle Radić: Prej mora še Pašić iti
na dvor.

Novinarji: »Zakaj ste bili Vi na dvo-
ru?«

Pavle Radić: »Šel sem na dvor, a ni-
sem bil tja poklican. Na dvor sem šel za-

bo tudi sedaj gnil kompromis onemogo-
čil dobro rešitev?

V tem znaku praznuje jugoslovanski
narod Veliko noč.

ga Pašić ni povedal, pač pa je rekel, da
vlada ne beži pred odgovorom na vlože-
ne interpelacije, toda ne želi, da bi iz-
gledalo, kakor da bi se vlada hotela iz-
muzniti sedaj, ko se ji preti, da mora
pristati na razpravljanje o interpela-
cijah.

Radićevci so pokazali voljo za neke vr-
ste kompromis, da bi se pričele seje v
drugi polovici aprila, a so to pravili sa-
mo v privatnih razgovorih. Tega pa Pašić
ne more uvaževati, ker je bila vložena
pismena spomenica. Na podlagi te izja-
ve želi Pašić, da izve za mnenje kluba.

Ko je Pašić končal svoj govor, je vstal
Milutin Dragović in rekel, da ni treba
voditi nikake diskusije, temveč da naj
klub izjavi Pašiću zaupanje. Predlagal je
sledenjo resolucijo: Klub poslancev na-
rodne radikalne stranke jemlje na znanje
poročilo Nikole Pašića, predsednika kra-
ljevske vlade in šefa narodne radikalne
stranke o sedanji situaciji in z najbolj-
šim prepričanjem, da bo Pašić tudi v teh
momentih s svojo dokazano sposobnostjo
našel pravo pot, po kateri je treba iti,
da se pride v zaveze pred viharjem in
potresom, izjavlja, da poklanja polno in
največje zaupanje svojemu modremu, za-
služnemu in čestitemu voditelju, ki je od
svoje mladosti vse svoje življenje posve-
til blaginji naroda in sreči domovine.

Na to je predsednik kluba dal Drago-
vićev predlog na glasovanje. Poslanci
Ljuba Jovanović, Milorad Vujičić, Velja
Vukičević, Bugarski in še 10 drugih po-
slancev je zahtevalo, da se o predlogu
najprej razpravlja. Predsednik kluba je
izjavil, da je bil predlog z vsklikom
sprejet, in je zaključil sejo.

Z begom pred debato je tako priboril
predsednik radikalnega kluba Pašiću Pi-
rovo zmago. Zakaj sama Pirova zmaga
je izglasovana zaupnica. Ljuba Jovanović
je na svojem stališču vztrajal in z njim
še cela vrsta najodločnejših članov. Še
neprimerno večje pa je število onih po-
slancev, ki so v svojem srcu na strani Lj-
Jovanovića in ki so zaenkrat še ostali
tiho.

Izglasovanje zaupnice Pašiću ne po-
meni nobene rešitve vladne krize, pač
pa njeno poostreitev in začetek krize ra-
dikalnega kluba. In v tem, da zmagajo v
radikalni stranki zopet stara radikalna
načela, je izhodišče za rešitev jugoslo-
vanskega problema.

radi nekaterih ukazov. Potem pa je da-
nes tudi obletnica moje prve avdienco.

Novinarji: »Ali sporazum ostane?«

Pavle Radić: »Od sporazuma se ni nič
odstopilo.«

Novinarji: »Kaj je z ministri HSS, ali
se bodo tudi oni menjali?«

Pavle Radić: »To je postranska stvar,
ali je minister ta ali oni.«

Novinarji: »Kaj je z Vašo ostavko?«

Pavle Radić: »Nič se ni še spremenilo
na tem, kar je bilo.«

Novinarji: »Kaj je z dnem sklicanja
narodne skupščine?«

Na to pa minister ni dal nobenega od-
govora, temveč je odšel v ministrstvo za
prosveto, kjer se je začela konferenca
ministrov HSS. Ta konferenca je imela

SPORAZUM OSTANE.

Beograd, 3. aprila. Državni podsekre-
tar Bora Milovanović je izjavil tole: Mi
gremo po pravi poti, mi ne rušimo in ne
kvarimo sporazuma. Dosedanje okolišči-
ne kažejo na to, da se sporazum obdrži.

Po seji radikalnega kluba.

DANES DEMISIJA VLADE!

Beograd, 3. aprila. Seja radikalnega
kluba je trajala od 4. pa nekaj čez 5. uro.
Po tej seji je Pašić odšel v predsedstvo
vlade. Napram novinarjem se je držal
popolnoma rezervirano.

Pašića je v predsedništvu posetil pred-
sednik finančnega odbora dr. Radonjić
in ostal pri njemu kakih 10 minut. Nato
je Pašić sprejel ministra za agrarno re-
formo Pavla Radića in se z njim pol ure
razgovarjal.

Iz predsedništva vlade je Pavle Radić
odšel na dvor, kamor je došel ob 6.15.
Pri izhodu iz predsedništva je rekel no-
vinarjem: »Novega ni nič. Sedaj tudi ni-
mam časa, da bi Vam kaj pripovedoval.
Grem na dvor.«

Za z Pavlom Radićem so bili pri Paši-
ću ministri Uzunović, dr. Vaso Jovanović
in Krsta Miletić ter poslanec Ljuba Po-
pović, ki so se s predsednikom vlade
dalje časa posvetovali. Ta konferenca je
bila ob pol 8. končana. Ministri so nato
posamezno drug za drugim odhajali iz
kabineta ministrskega predsednika. H
koncu je odšel tudi Pašić sam.

Misli se, da vlada ne poda ostavke, ker
se bo počakalo na odgovor, ki ga bo HSS
dala radikalom. Pašić in Pavle Radić sta
na svojem sinočnjem sestanku zopet na-
čela vprašanje, o katerem se je zadnje
čase razpravljalo. Splošno se sodi, da
ostavka vlade na noben način ne bo
predložena pred današnjo sejo ministr-
skega sveta, ki bo sklicana popoldne.
Ker pa HSS vztraja trdno na svojem do-
sedanjem stališču, vlada prepričanje, da
pride danes na vsak način do demisije
vlade, in to tembolj, ker je Pavle Radić
Pašiću na sestanku predlagal kompro-
mis na ta način, da bi se skupščina se-
stala ne 8. temveč šele 12. aprila, a je
Pašić ta kompromis odklonil.

Po konferenci radikalnih ministrov je
bil na dvoru sprejet v avdienco Velja
Vukičević (prištas Lj. Jovanovića in grad-
beni minister Nikola Uzunović. Ona dva
sta kralju poročala o razpoloženju v ra-
dikalnem klubu. Uzunović je pri odhodu
z dvora izjavil novinarjem:

»V radikalnem klubu je bilo stavljeno
vprašanje, ali se sme skupščina prej
sklicati, kakor je določeno. Odločitev
kluba pa je popolnoma jasna. Radićevci
so izjavili, da bodo končno o stvari šele
sklepali in da bodo o svojem sklepu ob-
vestili Pašića. Če bi se bilo preje raz-
pravljalo o tem, kdaj naj se skliče skup-
ščina, bi se bilo moglo tudi kako druga-
če skleniti. Sedaj pa je ta odločitev konč-
noveljavna in se ne more na noben na-
čin spremeniti. Pri radićevcih je to lažje,
pri nas pa se taka stvar ne da spreme-
niti. O dnevu sklicanja skupščine se ne
more sedaj nič drugega skleniti. Sklep
našega kluba o tem je točen.«

Minister Uzunović je z dvora odšel v
predsedništvo vlade, pa ni tam našel ni-
kogar več. Pri odhodu z dvora se je
Uzunović dalje časa razgovarjal s čla-
nom sam. demokratske stranke Milošem
Savićem.

Pri odhodu iz ministrskega predse-
dnštva je Pašića čakalo veliko število no-
vinarjev, ki so stopili k njemu, mu česti-
tali na zaupnici in ga prosili za inform-
acije. Pašić jim je odgovoril:

»E, pa sada... ovaj... videćemo...!«
Na vprašanje novinarjev, ali gre na
dvor in kaj bo s krizo, je Pašić rekel:

»E, sada da Vam kažem...«, stopil v
avto in se odpeljal domov.

Naš velikonočni — maček.

Monakovo, 30. marca 1926.

Velika svetovna vojna ni prav nič izmodrila evropskih narodov in njihovih državnikov. Vsa tista divna gesla, s katerimi so opravičevali strahovito klanje in morenje, so pozabljena. Na 14 točk Wilsonovih danes že nihče več niti ne misli; deklaracije o pravicah malih narodov so danes le še pustne šale! Namesto starih so nastopile nove, še veliko hujše. Na kongresu v Ženevi so našli 36 milijonov evropskih narodnih manjšin, ki so danes večinoma veliko strašnejše zatirane nego kdajkoli pred vojno. Navskrižje interesov med državami, ki so bile pravi povod svetovnemu klanju, so danes večja od poprej, dasi nihče ne mara te resnice javno priznati. Z dnem, ko so bile podpisane mirovne pogodbe, so bili položeni temelji za bodoče vojne, hujše od vseh dosedanjih. Edino strašni spomini na klanje v minuli vojni, velikanska odgovornost in negotovost o končnih uspehih bodo morda nekaj desetletij tisti bav-bav, ki bo države silil v neodkritosrčen — »fortwursteln«.

Cele knjige bi se dale napisati o neodpušljivih pogreškah »srečnih« zmagovalcev, od prešerno narekovanih mirovnih pogojev do Locarna in do zadnjega zasedanja Zveze narodov, kjer so posebno francoski državniki zlezli v — Kanoso. Niso razumeli velike naloge, ko je nemški narod spodil vse svoje potentate, proglasil vlado prave demokracije in unisono klical: Nie wieder Krieg! Diktat miru ni zadoščal, prišla je še zasedba Poruhrja, ki je stala grozovite vsote, uničila Nemcem milijarde imetja in — Francozom ni nič koristila. Kljub vsemu temu je nemški narod ozdravljaj težke rane hitreje nego katerikoli drugi in prisilil je svoje sovražnike od včeraj, da so začeli resno računati z njegovim vstajenjem v novo življenje, v novo uveljavljanje svoje potence v svetovnem koncertu. Prišlo je do Locarna in do Ženeve, kjer bi imela biti Nemčija že sprejeta za pravega člana — Zveze narodov. Na »vetoc« Brazilije je moral biti ta sprejem odložen na jesensko zasedanje.

Torej ameriška država, ki je po ozemlju sicer velikanska, a po pomenu neznatna, se je vtaknila na tako ostentativen način v čisto evropske odnose! Nihče ni tega pričakoval! Javna tajnost je, da ta »vetoc« ni vzrastle v tropičnih farmah ob Amazoni, marveč da ga je podtaknil — Mussolini, ki so mu to pot šli na led. Ali ta led se do jeseni staja in Nemčija bo sprejeta! Mussolini je bil takrat še ves v ognju svojih dvobojev s Stresemanom, razburjalo ga je živo za nihanje vsega kulturnega sveta za Nemce v Poadižju, in strašil ga je — Anschluss. Zato je hotel preprečiti sprejem Nemčije in s tem odložiti vse neprijetnosti vsaj za pol leta. Kaj bo potem? Chi vivrà — vedrà!

Po tej krizi v Društvu narodov je nastalo v Evropi precej nervozno razpoloženje med diplomati. Nastala je doba precejšnje neorijentiranosti in opažati je bila povsod sumljiva rezerviranost v dejanjih in besedah.

In v taki dobi je naš dr. Ninčič nasedel Mussoliniju in šel v — Rim. Po kaj? Tudi po Ninčičevem ekspezeju v skupščini nam to ni jasno; menda tega ne

vé dobro niti sam! Namesto velikonočnega jagnjeta iz Vatikana nam je prinesel pravega pravčatega mačka, pa še tega nam je pred nosom zaklal — Mussolini sam!

Zdi se, da dr. Ninčič vendarle še o pravem času spoznal, kam moli taci ta Mussolinijev maček! Šel je v Pariz, kjer ga je Briand potrdil v tem spoznanju. V Parizu niso čisto nič navdušeni za Mussolinijev protektorat nad — Balkanom, toliko manj, ker bi Mussolini rad čisto iztisnil od tam Francoze. Latinsko bratstvo pa ni tako veliko, da bi moglo doprinesati podobne žrtve. Zato je Briand takoj posegel vmes in popravil položaj v smeri, da more in mora biti razmerje Francije do Jugoslavije vsaj tako ozko, kakor bi ga hotel skrpućati Mussolini z dr. Ninčičem. Zdi se, da je s tem popravičena nerodnost dr. Ninčiča, ki je nenadoma odpotoval v Rim v času, ko bi se mogla njegova pot tolmačiti za demonstracijo proti Nemčiji in Avstriji, za kar pa naša država nima prav nikakega povoda!

Verujem, da dr. Ninčič ni sklepal v Rimu nič definitivnega, da so bili vse skup le — neobvezni razgovori. Ali tudi ob takih prilikah bi bilo naše države dostojno, ako bi se dr. Ninčič vendar že enkrat ojunail do prijateljske opazke: da on ne more delati zunanje politike, ki je narodu nesimpatična. Vsaka ožja zveza z Italijo pa je narodu odurna vse dotlej, dokler ne bo čez 600.000 krvnih bratov v Italiji tako zadovoljnih, da se ne bo nikomur skominalo po narodnih svoboščinah v Jugoslaviji. Le preko zadovoljnega našega naroda v Italiji vodi pot na Balkan!

Zakaj ni dr. Ninčič nekaj podobnega nikdar pripomnil italijanskim državnikom, tudi Mussoliniju ne, ki bi ga morda med vsemi še najbolje razume in ima tudi dovolj moči, da v Italiji izvrši svojo voljo? Ako bo še kdaj kaka podobna prilika, naj je vodilni zastopniki Jugoslavije nikar ne zamudijo ter natočijo Italijanom čistega vina, kajti: patti chiari — amici cari (pogodbe jasne — prijatelji ljubi).

Ako je res, da se dr. Ninčič ni prav nič vezal v Rimu, marveč da je res to, kar je zadovoljilo Pariz, potem je razumljiv nov kurz, ki ga namerava pričeti Mussolini nasproti Nemcem po starem vzgledu: včerajšnji sovražniki — bodoči prijatelji! Da nas ne preseneti še hujši maček za Binkošti, ogledimo si položaj, ki se baje pripravlja z novim generalnim tajnikom v Mussolinijevem zunanjem ministertvu — dosedanjim poslanikom Bordonarom na Dunaju.

Dosedanji generalni tajnik Contarini je padel vsled intrig podtajnika — Grandija, ki je prvi zaupnik Mussolinijev; padel je baje edino vsled tega, ker je Contarini znal premalo varovati prestiž Italije nasproti Nemčiji. Ali na njegovo mesto je prišel spreten diplomat, ki je naravnost — germanofil!

Bordonaro je bil že pred vojno generalni konzul v Trstu in Budimpešti; po vojni je bil poslanik v Pragi, Berlinu in končno na Dunaju. Pozna torej vso srednjo Evropo iz dolgoletne lastne izkušnje, osebno pozna vse merodajne po-

litike in je Nemeom jako, jako prijazen. Njemu je Anschluss docela naravna posledica, ki se mora prej ali slej uresničiti, — in on je prepričan, da je za končni efekt kakega oboroženega konflikta čisto brezpomembno, ali je Nemčija neposreden sosed Italije ali pa le posredstvom Avstrije. Na Brennerju bi bila Nemčija ob istem času!

Ob priliki poseta dr. Rameka v Berlinu in v Pragi ste mogli čitati, da so tudi Čehi že prilično istega mnenja: za nje je Anschluss le še — odloženo vprašanje.

Iz razgovorov z nemškimi politiki sem razvidel, da so Nemci sami presenečeni z imenovanjem Bordonara na vodilno

mesto zunanjega ministertva, dasi jim je znan vzrok, zakaj je Grandi iztisnil Contarinija. To daje Nemeom misliti in jih opozarja na — previdnost.

Ali še veliko previdnejši bi morali biti voditelji naše zunanje politike. Kar sama se nam je vsiljevala podpora proti nelojalnemu sosedu, ki kruto tlači nad 600.000 naših zarobljenih bratov, ali nismo znali ne pridobiti Italije, da bi spremenila sistem nasproti našim manjšinam, niti nismo sprejeli ponujane pomoči od naravnega zaveznika: ostati utegnemo med obema stoloma na tleh. In to bi bilo najhujše!

Tak je naš — velikonočni maček!

Gi Nt.

„Svobodomiselci“, ki hlepe po škofovem blagoslovu.

Odkar ni g. dr. Gregor Žerjav več minister, je postal silno marljiv uvodničar »Domovine«. Ti njegovi uvodniki sicer niso žurnalistično tako sijajno pisani, da bi vzbujali pozornosti, toda postali so zanimivi vsled teme, katere obdeluje med drugim dr. Žerjav v teh svojih uvodnikih. Dr. Žerjav namreč pravi, da nima katoliška cerkev nobene pravice predpisovati, kaj da naj katolik čita. In dr. Žerjav trdi celo, da je tisti župnik, ki noče dati naročniku »Domovine« odveze in tudi njegovi ženi ne, zverina (!) in skoraj s ponosom se hvali dr. Žerjav, ker je tako »bogokletno zlorabo po za-slugi bičal«.

Zdi se nam, da bo zlezel dr. Žerjav v silno mučno zagato, če bo še nadalje jahal teološkega konja. Zakaj v tem oziru ga duhovniki čisto gotovo posekajo.

Ali sme cerkev zapovedati katolikom, kaj smejo čitati in kaj ne?

Po našem skromnem mnenju je to vprašanje, ki se tiče samo cerkve in katolikov, zakaj vsakemu katoliku, ki noče cerkvi te pravice priznati, je na prosto dano, da cerkev uboga ali pa ne in da iz nje tudi izstopi, če ga cerkvena zapoved tako silno moti. Politike se to vprašanje sploh ne tiče. Tikati bi se je moglo to vprašanje šele tedaj, kadar bi skušala cerkev z drugimi, necerkvenimi sredstvi uveljaviti svojo prepoved. To pa se ne godi in zato je tudi vse protestiranje v tem vprašanju — depasirano. Vsaj ni treba naročnikom krščanske (!) »Domovine« storiti nič drugega, ko da izstopijo vsi po vrsti iz katoliške cerkve, pa se jih cerkvena zapoved niti najmanj ne tiče in vrhu vsega bodo še vzor »svobodomiselcev«.

Ampak v tem je stvar, da ravno tega naročniki »Domovine« nočejo. Oni hočejo veljati še naprej kot katoliki, toda po svoje: Kar je njim prav, to bi morala sprejeti cerkev, ali pa protestirajo. Toda take cerkve menda še ni bilo na svetu, ki bi svoje postave spreminjala, kakor bi želeli verniki. Zakaj vera ni politična stranka, ki lahko vsak dan izpremeni program, temveč ustanova, ki preneha, če svoje zakone zaradi volje pristašev izpremeni.

Sicer pa res ne razumemo, zakaj se dr. Žerjav razburja. Vsaj končno tudi njegova SDS ne spada med tiste stranke, ki bi dejale svojim pristašem, čitajte vse, da resnico prav spoznate! V volilnem boju smo prav temeljito spoznali, kako je SDS skušala uničiti tisk, ki ni

bil njenega mnenja. In to se je delalo tedaj z gaženjem posvetnih zakonov.

Ampak ne samo tisk se je preganjal, uradniki so se metali na ceste, če niso bili pristaši esdeesarske stranke. Silno dobro delo bi storil g. dr. Gregor Žerjav, če bi tedaj nastopil za svobodo prepričanja, mesto da hoče sedaj učiti župnike, kaj je njihova dolžnost.

Zato razburjenja dr. Žerjava ne razumemo. Vsaj se tudi mi ne razburjamo, če si cerkev lasti pravico, da svojim vernikom predpisuje, kaj da smejo čitati in kaj ne in vsaj se tudi nam lahko pripeti, da bo cerkev ravno tako proti našemu listu, kakor je sedaj proti »Domovini«, čeprav seveda iz čisto drugih razlogov. Ne bomo sicer nikdar padli na nivo farške gonje, zato pa nas ne bo strah odkrito in pošteno nastopiti za svoje prepričanje, pa čeprav bomo znali, da pridemo v nasprotje s cerkvijo. Ampak tedaj tudi ne bomo zagrešili te neokusnosti, da bomo o sebi trdili, da smo mi pravzaprav bolj cerkveni od cerkve same. Take podvige pač mirne vesti prepuščamo tisku SDS in njenim žurnalistom in nežurnalistom.

Ne tiče se nas, če se bere idejno siromasna »Domovina« ali ne. Toda preseda že človeku, kadar se v »Domovini« čitajo zatrdila o njenem »krščanstvu« in slično. Imejte vendar gospodje pogum, da priznate barvo, pa bo vsaj vaš pogum nekaj vreden.

Toda »svobodomiselci«, ki so razžaljeni, ker nimajo škofovega blagoslova, pa so neprebavljivi. In to jim bodi povedano!

V restavraciji

„POD SKALCO“

Mestni trg štev. 11

se točijo prisna ter pitna vina. — Preko ulice 1 Din eeneje. — Vsako sredo, soboto in nedeljo od 20. do 24. ure salonski koncert. — Ob nedeljah od 9. do 13. ure zajutrkovalni koncert.

NAJVEČJI NAVAJE

za nakup češkega in angleškega sukna za moške

obleke bode ta mesec sigurno pri trditi

Josip Ivančič, Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 4

kjer se prodaja izvrstno blago po tovarniških cenah le še do 31. maja 1926. Oglejte si zalogo in prepričajte se!

Pygmalion.

Komedija v petih dejanjih od Bernarda Shawa; prevod od F. Albrechta; režija M. Puglja; scena I. Vavpotiča.

Shawov Pygmalion niti z besedilom niti s situacijo ni komedija ki bi vzbujala salve smeha, pač pa naganja v tisto dobrodejno, pridušeno smejanje, ki se te polasti, če slediš dogodkom, zapletajočim se v lastne, pa drugim nastavljene mreže. Porabivši bajko o kiparju Pygmalionu, ki se je zaljubil v prelepo izklesano ženo in so mu jo dobrotni bogovi oživili, nam je v tej stari posodi dal moderen slučaj, ki sicer ni razjarjen od silne poetične ljubezni in milosti bogov, ampak je lep v svoji vsakdanjosti in v boju sil, kosajočih se za izraz svojih nagnenij. Strategijo tega v srcu in v možganih roječega boja, vodi Shaw od spopada do meteža z gotovo roko in usmerja vojskovalce k medsebojnemu spoštovanju. Niti činično, niti sarkastično ne razstavlja dramatik človeškega snovanja in dejanj, ampak s tisto ljubeznijo nekako, s katero lutkar vodi niti svojih likov.

Ne pridiga, niti ne sodi; tudi ne sili svojih dognanj v dogmatične sklepe, s čemer spričuje jako potenco kot človek in umetnik. Shaw je duhovit dražilec una in duha, globok zajemalec, uljuden neosebež z čudovitim darom dramskega oblikovanja. Vprašanja, ki se jih dotika, odgovori, ki jih izziva, bliskavice na sleheren gib življenja so formalno in vsebinsko preseneljive in puščajo izrazite sledi za seboj. Vse to ne pripuščja da izbruhne smehu, ki umre že s fizičnim oddihom, ampak prodira od vtipljive, telesne, negibne forme v notranje, iskajoče, gibljive svetove, ki so lahko komedija za gledalca, ne pa za človeka, kateremu se je nagnezdil konflikt pod streho. Kvas, ki ga pripravlja Shaw, da vzhaja težki vsakdanji kruh, nam kruha ne dela le užitnega nego tudi slastnega; ta kvas je njegova posebnost, ki je ne sme prezreti ob mojstrski lagodnosti in enostavnosti noben njegov uprizarjalec. Spricho točne konstruktivne odvagosti je izključeno krajšanje ali popravljjanje teksta, je nepotrebno enostransko poudarjanje in podčrtavanje

značilnosti ali nasprotno, kratkomiselno zanemarjanje potrebnih lastnosti. Kakor je delo vsestransko izbalansirano, tako morajo biti tudi ljudje najskrbnejše oblikovani.

Shawov Pygmalion je odrezal v slovenski premijeri kljub dobri zasedbi ulog, nepopolno. Pet dejanj komedije je bilo odigranih v poldrugi uri, pavze od bivši. To je rekordni čas, ki se je dosegel s črtanjem in s forsiranjem tempa. Shawovi monologi in dialogi ne utrujajo, ampak bude rastoče zanimanje; poleg tega so neokrnjivi del zgradbe, ki jo črte podirajo, galopada pa kvari miren pregled. Naravnost žaljiv za Shawa in za režijo neukusen je posilen konec. Za nimivi ljubezenski proces v originalu njejenja tako, kakor nam je bil serviran. Take špekulativne preuredbe podirajo smisel in ceno dela retrospektivno od konca do začetka.

Prvi akt je ekspozicija in seznaneitev z inventarjem komedije, za las je potrebna najpozornejša opredelitev sestavnih delov in medsebojnih funkcij. Ta akt je končal, žal, kot na kup nametana

ropotija, po nemali zaslugi neokretno in naivno nespretno scene; ostanek so pridejali igralci. V splošnem je potekala potem komedija brez Shawovega kvasa in smo odnesli le koncept zgodbe. V potankosti se ne bomo spuščali, omenili hočemo le par karakteristikov. Za Elizo (ga. Nablocka) se nam zdi važnejše, da postane iz pasje vijolice prava vijolica, nego da se premesti iz slabega na boljše mesto. Manjkalo je cepljenje in rast v plemeniti sad. Večerni prizor po plesu, s katerim se komedija z zamahom nagne v tragedijo, ravno radi prešibke notranje priprave ni uspel. Umanost Elize je smatrana za zgolj higijeničen prestopke; ne le prah in blato in cape, tudi neumite miselne funkcije in neventilirani nagoni spadajo k umazanosti in se ne dajo s skokom v banjo v petih minutah naravnim potom oprati. Začudili smo se, da je gospod Higgins prinesel in hranil kot japonski spomin — evropski piyama. Pygmalion, profesor Henry Higgins, učenjak z reputacijo, Anglež, premožen in prileten (g. Rogoz), se pred nami svojega pomena ni vse-

Amsterdam in Moskva.

GOSPODARSKO STANJE DELAVSTVA IN POLOŽAJ STROKOVNIH ORGANIZACIJ V JUGOSLAVIJI.

(Iz uradnega poročila Mednarodne strokovne zveze v Amsterdamu.)

Gospodarsko stanje delavstva je odvisno na eni strani od gospodarskega stanja države, na drugi strani pa od sil, ki jih more delavstvo zastaviti v boju za izboljšanje svojega položaja.

Kakšno je gospodarsko stanje Jugoslavije, je znano in zato preidemo takoj na oni del poročila, ki govori o boju delavskega razreda za izboljšanje svojega položaja.

Po visoki konjunkturi, ki jo je preživljala jugoslovanska industrija v letih 1920—1922, je prišla stagnacija, iz katere so si skušali industrijski pomagati na različne načine, da dobe z zaščito carin monopolno stališče v državi. Posledica tega je bila dvig cen in še večji padec kupne sile.

Avtomatično bi zato morali jugoslovanski delavci zahtevati:

1. temeljito davčno reformno, odpravo indirektnih in pravično razdelitev direktnih davkov;
2. odpravo zaščitne carine, ki ovira razvoj domače industrije;
3. stabilizacijo valute in olajšanje mednarodne trgovine in racionalno produkcijo;
4. ustvaritev carinske unije evropskih držav, kar bi zagotovilo vsakemu narodu obstoj in neoviran razvoj narodnega gospodarstva.

Kakor je povedano, je jugoslovanska industrija cvetela v letih 1920—1922. Običajna posledica dobrega gospodarskega stanja je okrepitev strokovnega gibanja in dvig življenjskega standarda delavstva.

V Jugoslaviji pa se to ni zgodilo, kar kažejo sledeče številke:

Med delavce so znašale povprečno leta 1914 od 21.30 do 41 kron, leta 1926 pa od 211 do 510 dinarjev, morale pa bi znašati, da bi dosegle predvojno višino, od 362 do 697 dinarjev. Plače delavcev znašajo torej danes samo 68 odstotkov predvojne višine.

To pa iz dveh vzrokov: 1. iz splošnega slabega gospodarskega stanja države in 2. ker se delavstvo ni znalo vživeti v položaj in izkoristiti ugodno konjunkturo za sebe.

Število članov pri strokovnih organizacijah

	1. 1907	1910	1912	1913
je znašalo:				
v Srbiji	2808	7418	8141	4222*
v Bosni	3825	4515	5522	5500
v Sloveniji	3207	3145	3554	4000
v Hrvatski	4000	5108	5538	5188
v Vojvodini				5000

Predvojno v vsej Jugoslaviji 24.515. Leta 1920 je znašalo število vseh članov strokovnih organizacij v Jugoslaviji 200.000, leta 1924 pa samo še 28.000.

Iz teh števil se jasno vidi tri dobe: predvojna, povojna doba do konca leta 1920 in doba do 1. 1924. V prvi dobi je bil razvoj delavskega gibanja zdrav in soliden, v drugi dobi je bil naval članov, ki preje niso poznali nobene organizacije in tretja doba pomeni mukopolno zbiranje sil, kolikor jih je po krizi še ostalo.

Če je kako delavsko gibanje tako močno, kakor je bilo jugoslovansko v drugi dobi, tedaj bi moralo zbrati tudi toliko

* Balkanska vojna

sil, da bi moglo izrabiti ugodno gospodarsko konjunkturo.

Položaj v drugi dobi pa jasno dokazuje, da se delavstvo Jugoslavije ni znalo v gospodarski in zlasti psihološko ugodni periodi pregrupirati, ker je svetovni položaj večinoma napačno presojalo in zato postavilo še bolj napačne zahteve in s tem svojo silo iztrošilo.

To predvsem vsled tedaj vladajočega azijskega pojmovanja socializma. Z geslom, da mora biti svetovna revolucija skozi gospodarsko razvite balkanske države, so se vmešavali v delavsko gibanje v Jugoslaviji ruski komunistični emigranti.

Brez dvoma je bil položaj jugoslovanskega delavca po vojni slab in zato so hotele od vojne zbegane mase doseči hitro izboljšanje svojega stanja. Instinktivno so zato vstopili v komunistične organizacije in tragika nešolanega in mladega delavskega razreda Jugoslavije je, da je postal žrtev enostavnega boljševidnega naziranja. Vseruska strokovna zveza je dejala v nekem pismu jugoslovanskemu delavstvu: »Izhod iz tega položaja je združitev revolucionarnih sil v boju za diktaturo proletariata in komunizma. Provizorični mednarodni delavski strokovni svet pozivlje jugoslovanskega delavca, da se pripravi za boj, da zagradi politično moč v svoje roke in da pomaga ruskemu proletariatu in sovjetski Rusiji, ki se že tri leta borita za vašo in našo končno zmago.«

Masam, ki pred vojno niso nič znale o razrednem boju, se je tu brez vsega priporočala osvojitve politične moči. In pri tem se jim je še obljubljalo, da bo ruski delavec pomagal jugoslovanskemu. Seveda je bilo vse to za ljudi, ki še nikdar niso pripadali nobeni organizaciji zelo vabljivo.

Stare bojne metode so odveč. Štrajki za izboljšanje delavčevega položaja so nepotrebni, ker skrbi komunistična stranpa za ureditev socialističnega gospodarstva. Tako se pravi dalje v oglašju. Gospod Zinovjev, predsednik kom. internacionale pa še dostavlja: »Strokovno gibanje se mora poživljati na stare rutine. Ono mora nastopiti skupno s komunistično stranko za diktaturo proletariata. S flikarijo stare reformistične obleke mora nehati! Njeno orožje je v prvi vrsti splošen generalni štrajk, ki ga pa je treba pripraviti v revolucionarnem duhu.«

Sredstvo zato pa je, odprava visokih članskih prispevkov, ki jih revni delavci ne zmorejo.

Geslo na novi poti se je glasilo: odločnost. Zato se je predvsem skušalo odstraniti vse »oklepe«, zlasti pa vse strokovne birokrate. Bil je napovedan »žoltim Amsterdamcem« boj na nož, kakor je priporočil Losovski jugoslovanskim delavcem. Ravno isto pa je priporočal tudi Zinovjev, ker da mora tudi med strokovnimi organizacijami priti do enajedinstva, kar pomeni, da se morajo delavski stranki združiti.

V deželi, kjer tvori 80 odstotkov prebivalstva kmetje, ki so instinktivno proti socializmu, se je propagiralo geslo osvojitve politične moči. To pa naj bi se izvedlo s trajnim generalnim štrajkom in sabotažo vsega gospodarstva. Med neiz-

kušanim delavstvom so taka azijska gesla vplivala in komunisti so stalno pridobivali. Po diktatu iz Moskve se je nato v vsej deželi uganjala »revolucionarna« akrobatika.

Ko pa je buržuazija dala od komunistov pričakovano »odločilno bitko«, so se voditelji razbežali in dobrasrčne delavce pustili na cedilu. Fantom iz 1001 noči je bil samo žalosten sen.

Vse to pa se je vršilo ravno v dobi visoke gospodarske konjunktore, ko bi moglo delavstvo utrditi svoje pozicije. Komunistična zabloda pa je preprečila, da bi bila tudi samo ena prilika dobro izkoriščena.

Okoli maloštevilnega jedra delavcev, ki so se vedno ubranili pred azijskim »socializmom«, se je polagoma začelo zbirati delavstvo. Toda ogromna večina delavstva je ostala apatična, mnogi pa so preskočili v meščanski tabor in postali stebri meščanskih strank, kar se je pokazalo tudi pri volitvah.

Še vedno pa tiči mnogim komunistična ideologija v krvi in zato ne more priti do združitve delavskega razreda. Tako je pri zadnjih pogajanjih Moskva v zadnjem hipu preprečila, da bi prišlo do združenja strokovnih organizacij. Vse je bilo že dogovorjeno, toda čez noč je nastopil proti komunistični tisk. Zakaj? Be-

To so socialisti.

Objavili smo serijo člankov tajnika Mednarodne strokovne zveze v Amsterdamu g. Sassenbacha, ker smo smatrali z ozirom na bližnji kongres balkanskih strokovnih organizacij v Sofiji za nujno, da je ne samo naše delavstvo, temveč tudi naša javnost pravilno informirana o strokovnem gibanju. Da je to gibanje največje važnosti in koristno ne samo za delavce, temveč za vse človeško družbo, priznava danes vsak moderen in iskren demokrat. Zlasti važno pa je to gibanje za naše delavstvo, ki je danes brez moči tudi proti najbolj krivičnim redukcijam.

Zato smo pričakovali, da se bo vsaj en slovenski socialističen list zanimal za kongres balkanskih strokovnih organizacij v Sofiji. Toda to se ni zgodilo, ker imajo naši socialistični »pervaki« vse druge skrbi. Sedaj pa, ko smo mi kot edini javnost opozorili na ta kongres in jo seznanili z osnovnimi cilji mednarodnega strokovnega gibanja, je kričala »Delavska politika« ogorčena, ker kako da si upamo mi, kot »meščanski« list pisati za strokovno gibanje. Mesto da bi bila »Delavska politika« vesela, da vsaj mi poročamo o strokovnem gibanju in da tudi mi propagiramo to misel, je razžaljena.

Prav res, to so socialisti! V tem pa je tudi že podano pojasnilo, zakaj delavsko gibanje pri nas ne napreduje. Ker ga vodijo namreč ljudje, ki poznajo samo en cilj, kako bi bili voditelji, vse drugo pa je za nje brez važnosti. Zaradi tega nesrečnega pohlepa po voditeljstvu je vse naše delavstvo razcepljeno in zato brez moči.

Prepričani pa smo, da bo delavstvo mnogo lažje prišlo do enotnosti, če se mu pokaže visoki cilj, ki ga drugod sledujejo in ga tudi že dosegli delavci, kakor pa če se jih pita s kričavimi, a tembolj praznimi frazami. In tudi to je vzrok, da smo objavili in da bomo še objavili članke o strokovnem gibanju.

Le še par besed na kleveto »Delavske politike«, ki si drzne klevetati, da preva-

fehl ist Befehl!« kakor se je reklo pri vojakihi.

Kljub vsemu pa je številčno v strokovnem gibanju doseženo predvojno stanje. Ne pa v finančnem in moralnem oziru.

Pred vojno so znašali članski prispevki v strokovne organizacije od 2.20 do 4 kron, leta 1925 pa od 14.15 do 29.90 dinarjev, mesto 38.40 do 78, kar bi odgovarjalo predvojni dobi. Članski prispevki so torej padli za 36% ali za dve tretjini. Res je sicer, da so tudi plače padle, toda le za 36% ali približno eno tretjino. Iz tega sledi, da prispevajo danes delavci v strokovne organizacije za polovico manj kot pred vojno. Pod tem najbolj trpe deželne centrale, ki so prejemale pred vojno od vsakega člana 10 vinarjev, l. 1925 pa 60 par mesto 1.70 dinarja, kar bi odgovarjalo zlati valut. Vsled slabega finančnega stanja pa seveda deželne centrale ne morejo razviti nobene aktivnosti in vsled tega trpi vse delavsko gibanje.

Naloga strokovne balkanske konference v Sofiji bi torej bila: organizacije okrepiti, gospodarsko ko tudi politično in moralno stanje delavca v delavnicah in v državi dvigniti, lotiti se boja proti komunističnemu rovarstvu in z vzajemnim podpiranjem pripraviti tla za skupno pot vsega balkanskega delavstva.

Poziv javnosti!

V Kninu (Dalmacija) obstoja že dalje časa »Hrvatsko starinarstvo društvo«, ki ima namen raziskovati in zbirati izkopine ter najstarejše umetne in pisane spomenike na našem jugu. Po izjavah domačih pa tudi inozemskih učenjakov so ti spomeniki, ki spadajo časovno po večini v zgodnji srednji vek, deloma pa v dobo pred rimskim gospodstvom neprecenljive vrednosti ne samo za jugoslovansko, temveč za splošno arheološko znanost, kajti v njih je ohranjen spomin na našo narodno preteklost, oni pričajo kedaj in v kakšnih kulturnih razmerah so se pojavili Slovani na Jadranu in v zvezi s tem lahko pomagajo rešiti razna zgodovinska vprašanja.

Da nas poznejše generacije in tuji ne bi obsodili, da so se tako važni spomeniki porzabili po naši krivdi, je hrvatsko starinarstvo društvo sklenilo, da jih shrani v posebnem muzeju; istočasno pa izvršuje dolžnost tudi v nacionalnem smislu, ko s svojim plemenitim delom na obali Jadrana, kjer se križajo jugoslovanski in latinski interesi, stremi za tem, da z zgodovinskimi spomeniki dokaže jugoslovanski značaj te zemlje ter historično in etnografsko pravo naše države do nje. Omenjeno društvo radi svojega delovanja ki so ga odobrili jugoslovanski arheologi na sestanku v Beogradu l. 1912. zasluži vsestransko podporo. Vsak naj po svoji možnosti prisloži pomoč ali z dobrovoljnimi prispevki ali pa naj se vpiše med člane da društvo na ta način pridobi čim več gmočnih sredstev v dosego svojega cilja. Prijave za vstop sprejema: Hrvatsko starinarstvo društvo, Knin (Dalmacija).

stransko zavedal. Sicer je ulogo, kakor si jo je zamislil izvedel konsekvantno in spretno; bil je dečški profesor fiziognomije in amerikaniziran selfmademan. Legije hudičev mu ne zamerimo, ker so mu bržčas predpisani in tudi ne njegovega znanstvenega apartmaja, ki so mu ga najeli in je bil, milo rečeno, fantazija. Lizin oče, Alfred Dowlittle (g. Levar), je šel svojemu pomenu in nalogi vsestransko vstric. Nepotrebna se nam pa zdi njegova govorica v dialektu, kar gre po režiji na rovaš prevodu, ki se ne sklada z zahtevami originala. V Dowlittlevem slučaju dialekt za nas ni bistven; pomembnejša bi bila njegova neslovnična frazeologija in sintaksa, ki zopet ni identična s plastiko in pravilnostjo našega kmečkovega jezika, ki je mestoma vpleten v smetarjev govor in mnogokrat prekaša knjižni jezik. Pač pa bi bilo na mestu za karakteristiko Higgiusovega studija, če bi bila v prvem aktu izgovarjava pohajača, gledalca in vedrilcev dialektično pobarvana. Hitri tempo

je okvaril ansambelsko igro, ki smo jo zelo pogrešali. Dowlittlevo rezoniranje n. pr. je direktnije zanimalo publiko nego odrsko okolico. Zlasti polkovnik Pickering (g. Gregorin) je bil preveč desinteresiran nad dogodivščinami.

Morda je odveč ta recenzija; kajti v Gledališkem listu je Pygmalion označen, razložen in opravičen, da je za oder težak in bi zadostoval zato vzdih: ut desint vires itd.

I. Z.

Kokalj Marijano:

SKICA IZ OBMEJNEGA KRAJA.

Kraj leži ljubko na periferiji naše kraljevine. Prebivalci so kmetje, njih sedje pa — tihotapeci. Je že tako nanesla usoda, da ti ljudje utihotaplajo tobak, cigaretni papir, žveplenke, sol in sladkor ter da prebivalci tega ljubkega kraja ra-je kupujejo utihotapljeno blago kakor pa za 50 do 75 odstotkov dražje domače, ki ga draži tako državni monopol.

Kmet je priprost v svojem mišljenju

in ne more razumeti, da greši proti zakonu, če kupuje utihotapljeno blago. On gleda iz praktičnega, egoističnega vidika, zakaj bi plačeval drago, ko lahko kupim ceneje! Financarji obiščejo od časa do časa kmetijske domove in kaznujejo »zločince« do 600 Din. In drugič kupi kaznovani kmet zopet — utihotapljen žveplenke. On štedi... Spominjam se, da sem bil nekoč v družbi multimilijonarja, ki se je pa tresel za vsako — žveplenko. Kričal je »un soldo!«

Kdaj bo prestalo to nesrečno utihotapljanje? Izgleda, da nikoli. Naj napravijo na tihotape — pogrom — oni bodo, dokler bo pretirano visok monopol.

Na to skico se naslanja slikica, ki je vredna, da jo omenim, ker kaže točno naše gospodarsko, kulturno gibanje napram obmejnim krajem.

Narod domača tudi tu po otrocih obol

Ljudje dajejo pa težko; živina je poceni, pšenica, jajca.

Včeraj pa mi reče učenček: »Nam pa vzamejo kravo, ker nimamo denarja, da bi plačali porcijo (davek). Mene je presunilo. Njegova sestra pa je rekla zadovoljno: »Vsaj ni naša krava, pač pa dedkova. To je še dobro!«

Zatem se je pa oglasil drugi: »Nam pa vzamejo tri kokoši.«

»Nam tudi!«

»Nam pa telička!«

»Nam pa drva!«

O, bogata Slovenija, kako žalostni časi so, ko ženejo kmetu iz hleva živinče — da plača davek.

Ali bo prišel zopet oni Gubec?

In vzgoja naroda naj bo nacionalna? Kdo nam ruši delo?

Kmet ima zamrknjeno lice. Gre h goriam v klet ali pa v gostilnico, kjer pozabi v kupici vina — skrb za davek.

* * *

Opcmba: Ta davek pobirajo za regulacijo Sedave od vodne zadrage.

Argus:

K deficitu delavskega bolniškega zavarovanja v Sloveniji za leto 1925.

KAJSNA BI MORALA PALAČA BITI.

Po prvotnih načrtih bi se imela zgraditi monumentalna zgradba, ki bi ne bila samo v zunanji kras slovenske prestolice, temveč v ponos cele Slovenije. Bila bi dokument naše kulture. V njej bi bilo do 40 stanovanj, medtem, ko jih je v sedanji samo 5 ali 6. Ako bi bilo prvo poslopje zgrajeno do konca, bi bil dosežen glavni namen: ustrezalo bi vsem praktičnim potrebam zavarovanja, kajti v njem bi imele prostora vse naprave, službe praktični socialni medicini. Po preračunu bi bila zgradba z najemnino za stanovanja, trgovske in druge poslovne lokale absolutno rentabilna, t. j. zazidani kapital bi se zadostno obrestoval in v primerno kratkem času amortiziral. Pristopilo bi se lahko k osnovanju enakih naprav — seveda v skromnejšem obsegu — v drugih slovenskih mestih in delavskih centrih, ki tudi imajo pravico zahtevati, da jim zavarovanje nekaj nudi.

Tako se je pa moralo že začeti temelje zgradbe podreti, da se je na njih mesto postavil nekak vegast kurnik, ki še imena »kurji paviljon« ne zasluži. V izgubo so šle silne svote, za katere bi se lahko postavilo čedno stanovanjsko hišo sredi mesta. Polovico stavbišča se je odprodalo za nizko ceno pod pogojem, da kupec prostor takoj zazida. Kupec je zidal drugod, urad pa molči. Tako bo po zaslugi odgovorne gospode Miklošičeve cesto še dolgo kazila tista škrbina.

IN KAKŠNA JE.

Mesto moderne zgradbe je dobilo slovensko delavsko zavarovanje za svoj denar kobilo, na katero njeni graditelji ne morejo biti ponosni. Če bi ne poznali pravih vzrokov, bi rekli, da je že njena neokusna, nesimpatična zunanost dokaz popolne nesposobnosti graditeljev. Pod pretvezo štedenja smo dobili skazo, ki bo dolga leta priča našega dilatatizma in bizantinskega servilizma, ki smo na vsak migljaj od zgoraj bili pripravljeni izdati interese celokupnosti.

Kakršna je zunanost, taka je tudi notranost kolibe. Sam vid, hodniki in luknje, da vlada pri nekaterih pri belem dnevu egiptovska tema. Skozi nekatera vrata se more samo z glavo v roki, kloseti so večji del brez okenj. Uradni prostori so nizki in tesni, da vlada v njih gnječa kakor prej, če ne še bolj. Oddelki so že par dni po vselitvi morali iz prostora v prostor in se končno naseliti v prostorih, ki niso zanje namenjeni. Centralna kurjava funkcijonira tako izvrstno, da so morali letošnjo zimo uradniki delati v suknjah, pa so še zmurzovali. Temperatura se ni pomaknila nad 10 stopin nad ničlo. Več nameščenec je opasno zbolelo, eden najbrže za vse življenje. Bomo videli, kakšna je odgovornost graditelja, o kateri je pripovedovala uprava urada v nekem listu.

Še slabše bo z ambulatoriji, ko se vse lijo. Bajta namreč kljub temu, da jo gradijo že pet let, še ni toliko gotova, da bi mogle vanjo zdravniške naprave. Kar se tiče dobe zidanja, sta dosegli bajta Okrožnega urada in regulacija Ljubljane rekord. Vso dolgo dobo se zazidani denar ni obrestoval in amortiziral, vrh tega pa je moral urad še plačevati drago najemnino drugod. Čakalnic ne pozna bajta nobenih, bolnik in stranke se bodo gnetle na hodnikih, ki bodo morali biti pozimi ob ogromnih stroških zakurjeni. Kakšna bo ta kurjava že vemo; če se ni moglo razgreti sob, se bo še manj eksponirane hodnike. Kdor bode hotel videti katakombe, mu poslej ne bo treba hoditi v Rim, videl jih bo lahko v Ljubljani, pa še kopal se bo lahko zraven.

Najprej so bila gotova stanovanja. S temi se je najbolj mudilo. Dočim so osobito uradni prostori pod vsako kritiko — razen salonov višjih gospodov uradnikov — so pa stanovanja naravnost knežja. Dolgo časa so stala prazna, ker se je bil velik boj zanja. Tudi tu so šli težki tisočaki v izgubo. Sploh je poglavje o oddaji stanovanj in poslovnih prostorov (lekarna!) vrlo interesantno in se bomo še posebej pomenili.

Sedanja zgradba bo absolutno pasivna, k stroškom bodo morali prispevati pa vsi kraji Slovenije; tudi oni, ki imajo 50 do 60 kilometrov do najbližjega zdravnika. V tem našem prepričanju nas ne more omajati nobena trditve, da se bode in-

vestirani kapital zadostno obrestoval in amortiziral. Javnosti bi bilo jako ustreženo, če bi urad povedal koliko znašajo gradbeni stroški, po kakšni obrestni meri se bo investirani kapital obrestoval in amortiziral ter, kolika je amortizacijska doba. Povedati bi moral seveda tudi, koliko je urad plačal najemnine prej in koliko jo bo poslej; končno koliko znaša najemnina za stanovanja in poslovne prostore. Vsak razsoden človek nam bo lahko dal prav, da to še ni nobena rentabilnost, ako se zgradba obrestuje n. pr. s 6 odst., ki jih pa plačuje urad sam v obliki neprimerno visoke najemnine.

Brez skrbi lahko rečemo, da je vsaka para, vtaknjena v to zgradbo, preč vržen denar. Stroški zanjo bodo presegali, ko bo čisto gotova, okroglo 15.000.000 Din, seveda brez stroškov za notranjo opremo, ki bo veljala nadaljne milijone. Za isti znesek, pa četudi bi veljala dva ali tri milijone več, bi lahko imeli štirikrat večjo krasno stavbo, ki bi bila že davno gotova in bi urad že več let prejemal najemnino in, kar je glavno: zgradba bi bila aktivna, urad bi plačeval za svoje prostore nizko najemnino. Sedanja pokveka bo požirala silne svote in gorje krajem, ki bi se jim zahotlo, da tudi dobijo kak ambulatorij. Odgovor se bo glasil: Nema pare!

»Slovenec« je priobčil že več jako zanimivih člankov o delavskem zavarovanju. Pisec teh člankov morajo biti razmere dobro znane. Iz njegovih poročil se da posneti, da se z milijoni, curljajočimi iz Slovenije in drugih delov naše države, gradijo v Zagrebu in drugod na Hrvaškem z murzično naglostjo velikanske palače in ambulatoriji, ki se o njih že naprej ve, da bodo jako dragi. Koristili bodo samo Hrvatim, prispevati bomo morali tudi mi Slovenci. Tam ni bilo nikogar, ki bi kazal na ravnatelja ali klevečal zagrebško meglo. Kdor bi to storil, bi slabo naletel. Hrvatje gradijo, dobro vedo, da če bi oni ne gradili, bi pa Srbi, ker se leta 1932 preseli Osrednji urad v Beograd. Denar se da prenesti, zgradbe pa ne; Hrvatje to dobro vedo, zato hitijo na vse tretege. In prav imajo, če smo bili mi tako neumni, da smo jim svoj denar kar ponujali.

Bolniška blagajna, nezgodna zavarovalnica in prva uprava Okrožnega urada so storili vse, da ostane čim več našega denarja doma. Zato so bili vodilni organi teh zavodov zasmehovani in preganjani. Ker so delali na to, da ostane slovenski denar na Slovenskem, jih je zadel vsa teža trde centralistične pesti. Mihael Rožanec je bil odstavljen, dr. Bogdan Žužek se je prostovoljno umaknil, industrijalec Anton Rojina je moral iti, ravnatelj Ivan Koemur je bil nasilno prestavljen. Krivica, nasilje in talmistrokovnjaštvo so za triumfirali.

Navedena so dejstva, ki jih lahko vsakdo vidi in otipa. Gonja se pa ni vršila samo javno, ampak še bolj potajno, »pod zemljo«. Javnost se še spominja svoje časniškega zavarovanja. Čitati je bilo dan za dnem, da je zavarovanje drago v prvi prsti zato, ker je njegova uprava za nič. Biti je pa morala vsekakor dobra, če je prištedila 1.000.000 Din! Kričali so, da je preveč uradnikov - gosenic, da znašajo upravni stroški do 40 odstotkov itd., kar vse to so pa morali sedanji nasledniki takratne uprave hočeš nočeš moraš s serviranjem ogromnega deficita postaviti na laž. Taki in enaki ocvirki so bila zgolj zabela, ki bi naj razburila želodec javnega mnenja zoper takratno upravo, ki gotovim krogom ni bila po volji.

(Konec prihodnjič.)

Kratke vesti.

Rusija se ne udeležila razorožitvene konference, ker se ta vrši v Zenevi.

Francoski socialisti so izjavili, da se ne udeležijo glasovanja o finančnem načrtu Briandove vlade. S tem je vladi večina zasigurana.

Nemčija bo še nadalje sodelovala pri reorganizaciji Sveta Zvez narodov in je v ta namen imenovala svoje delegate.

Francoski parlament je z 236 proti 150 glasovi odobril finančni zakon.

Stresemann je izjavil, da sta Avstrija in Nemčija sicer dve državi, toda en narod in da zato morate v tem zmislu delovati.

Malo zrcalo krivičnih razmer.

Beograjska »Politika« je te dni javila, da se je Ivan I. Popović, velezaslužen patrijarh, smrtno ponesrečil — v svoji službi kot beograjski tramvajski konduktor. Ponesrečen je bil iz Boke Koforske, je kot mladenič utekel v Srbijo, vstopil najprej med četnike, potem v redno vojsko in je, odpuščen kot narednik, dobil službo najprej pri carigradskem potem pa pri atenskem srbskem konzulatu. Po nekaj letih državne službe se je posvetil trgovini. Imel je skupaj že lepo premoženje, ko so se začele ponovno četniške akcije. Vse je zapustil in hitel pod orožje ter je po parletnem četu vanju po Bosni in južni Srbiji brez presledka po balkanski vojni prešel v vse strahote dolgoletnega svetovnega klanja. Četniški vojvoda Vuk mu je napisal v oceno: »Je velik junak!« Če vojvoda Vuk oceni koga za »dobrega vojaka«, je veliko, ocena »junak« od vojvode Vuka je zelo, zelo veliko, ocena »velik junak« bo imela pa prav malo primere. Ob ujedinenju in osvobođenju pa za velikega junaka Popovića, viteza dvojne Karadjordjevičeve zvezde in Belega orla, visoko odlikovanje od zvezdnikov, rezervnega kapetana I. klase itd. ni bilo drugega mesta, kot služba na beograjskem tramvaju. Tu ga je doletela tudi nesrečna smrt v 55. letu starosti. Zapu- stil je več nepreskrbljenih otrok — —

Ko velik junak najde službo in smrt na tramvaju, je pa toliko ljudi — nepoznanih in skritih v vseh najtežjih časih, — danes na višku bogatstva in oblasti. Mladi Pašić n. pr. ni niti od daleč vohal smodnika, pač pa si je že v času najhujšega trpljenja srbskega naroda začel kupičiti ogromno bogatstvo, od ka-

terege danes po uradni ugotovitvi ne plača niti pare davka.

Velik junak vseh srbskih bojev umira pod tramvajem, njegovi nepreskrbljeni otroci jočejo, junak bogatstva in razkošja, mojster vseh mogočih spekulacij, Rade Pašić, pa grozi onim, ki odkrivajo njegove posle.

Nedavno je narodni poslanec, neki doktor iz Vojvodine, pred skupščino pretepel slepega invalida, ki se je zadel ob poslančevu spremljevalko. Reče se je opravičeval: »Invalid sem, slep sem«, — narodni poslanec je pa udrihal s palico, dokler se slepi invalid ni krvav zgrudil na tla.

Brezštevni so že slučaj, da pretepa jo reveže in mučenike. Tepe in tepta jih družba, ki se valja v razkošju. Izgleda, da je prenehala vsaka človeška obzirnost do vseh onih, ki imajo manj kot 10 tisoč dinarjev na mesec.

Ministri pridejo mesečno najmanj na 40.000 in se ne vprašajo, kako naj živi nameščenec ali delavec, ki za sebe in za družino v enem mesecu ne zasluži toliko, kolikor lahko minister dnevno po večerji izda od svoje mesečne plače.

S 1. aprilom je bilo vrženo večje število državnih nameščenec brez vsake odpravnine na cesto. To je učinek »varčevanja«. O usodi teh ljudi se ne razpravlja. Sklenilo se je varčevati in varčuje se sedaj pri onih, ki že pri svoji dotedanji plači niso mogli živeti. Največjo popularnost bo pač dosegel oni minister bodočnosti, ki bo štedil in reduciril pri svojih lastnih dohodkih.

Na tekega moža bomo najbrž še dolgo čakali.

F. Gm.:

Še nekaj o mariborskem tisku.

Ker ste tako točno opisali slabo udeleževanje Maribora v razvoju slovenskega tiska, naj sledi nekaj pojasnil tega dejstva.

Glavni vzrok je strankarska zagrizenost. Glavna strankina glasila so pri štatu stranke, glede drugih mest ali provinc se pa misli, da lastnih listov ne rabi in da glavno strankino glasilo popolnoma zadostuje. Prvaki stranke se najbrž tudi bojijo lastne sence in vedno se jim zdi, da bi utegnil kak list v drugem mestu preukreniti svojo smer. Podjetja, kjer so se ugnezdili strankarji, nimajo nobenega smisla za časopisje, ki bi bilo v prvi vrsti za javnost in šele potem za kako politično stranko. Z listi, kakoršne bi javnost zahtevala, se nočejo pečati, rajši imajo škodo. »Vse in samo za glavno strankino glasilo« — to ni samo parola centralistične samostojne demokratske stranke, ampak tudi avtonomistične SLS. »Straža« in »Tabor« sta drug drugemu dolgo zvonila, »Straže« je konec, »Tabor« bo pa živel že iz kljubovalnosti. Samo ne vprašaj, kako! Lahko bi živela oba, če bi bila bolj za javnost kot pa za stranko.

V Mariboru smo vsled strankarstva srečno prišli tako daleč, da prav čudno izgleda tolikokrat dokazana in manifestirana slovenska večina s svojim narodnim blokom na magistratu pri dveh nemških listih poleg edinega slovenskega »Tabora«, ki pa čisto zmore komaj prostor za dnevna in strankarska obvestila.

Kako malo se takozvani veliki narodnjaki brigajo za slovensko javnost, se prav dobro vidi na sledečem: Lani novembra so trije mariborski poklicni novinarji stavili konzorcij »Tabora« predlog, naj postane »Tabor« novinarsko podjetje, naj preide v Novim letom popolnoma v last, vodstvo, uredništvo in upravo poklicnih novinarjev kot neodvisen lokalni dnevnik. V obširni spomenuci se je o potrebi in uspehu takega lista navajalo med drugim tudi sledeče: Maribor, oblastno mesto in oblastno središče z nad 30.000 prebivalci in zelo razvitim gospodarskim življenjem, nima reprezentivnega dnevnika. »Marburger Zeitung« ne more zastopati večine v mestu in okolici, »Tabor«, ki izhaja sicer vsak dan, pa ne more nuditi čitateljem niti minimum tega, kar mora nuditi vsak samostojen dnevnik. Danes je že povsod v civiliziranem svetu navada, da ima količjak pomembno mesto svoj dnevnik, v katerem prihajajo predvsem do poudarka lokalni interesi. V drugih deželah imajo mesta s 30.000 prebivalci

vsaj dva samostojna dnevnika. Ne vemo, zakaj bi moral Maribor tvoriti izjemo. »Tabor« v sedanjem obsegu ni mestu in slovenski večini na čast. Če vzame tujec ta list v roke, bo dobil čudne pojme o nivoju slovenske večine v mestu. Izkušnje so pokazale kot beli dan, da se strankarski dnevnik v Mariboru ne more držati, ker zanj ni nobena stranka dovolj močna in vrhu tega se ima boriti še s konkurenco že dobro upeljanih in pod ugodnejšimi pogoji izhajajočih ljubljanskih glasil iste stranke. »Tabor« mora, če hoče obstojati, biti tak, da ga bo mogoč in moral naročiti in brati vsak mariborčan brez razlike strank. Take liste imajo n. pr. v Beogradu (»Politika«), v Sarajevu (»Večernja Pošta«), v Zagrebu (»Novosti«) itd. To so listi, ki imajo svoj »vzrok obstoja« izključno v žurnalistiki, to je v onem načinu informiranja javnosti, ki je posebno razširjen v zapadnih deželah.

Opozarjalo se je tudi, da pomanjkanje samostojnega slovenskega dnevnika sili mariborski svet k inseriranju v nemškem listu ali pa k opuščanju reklame, ki bi drugače dobremu slovenskemu dnevniku dajala lepe dohodke. Po podrobnih navedbah glede prevzema in finansiranja lista se je prosilo konzorcij za odgovor v danem roku.

Gospoda od konzorcija pa na vse to sploh ni odgovorila in ponudbeniki so po poteku roka svojo vlogo preklicali. Novinarji so storili svojo dolžnost. Dobro so premislili in pretehtali vse momente, ki pridejo v poštev pri vprašanju obstoja slovenskega dnevnika v Mariboru, ko pa pri svojih najboljših namenih niso bili deležni niti odgovora, je s tem tudi dobro osvetljena velika kriza mariborskega tiska in njeni vzroki.

Značilno je to, da se v Mariboru pri tolikih časopisnih poskusih ni nikdar upoštevalo ne javnosti in ne strokovnjakov. Nekaj časopisnih poskusov — muh enodnevnic — še lahko dočakamo, malo je pa izgledov, da bi Maribor kmalu v slovenskem tisku zavzel mesto, ki mu pripada in ki bi mu bilo potrebno.

VSEM RODBINAM
PRIPOROČAMO
NAŠO
KOLN/KO
CIKOR IJO

Stjepan Radić o ženskem gibanju.

V beograjskem ženskem pokretu je imel St. Radić nadvse zanimiv, vsebinsko in idejno bogat govor, ki ga bodo tudi Slovenke čitale gotovo z veseljem in pridom. Med drugim je izjavljal St. Radić:

Srečen sem, ker sem imel dobro in inteligentno mater, a še bolj sem srečen, ker imam dobro in inteligentno ženo. V svojem življenju nisem srečal niti ene slabe žene in to naglašam z zadovoljstvom.

Kadar se govori o ženski volilni pravici, treba stvar presojati s kulturnega in socialnega stališča. V Ameriki je ženska pravica samo luksuz, v Angliji je storjena nekaj več. Toda volilno pravico imajo samo žene stare nad 30 let, dočim jo imajo moški že z 20. letom. Politiki se boje, da bi žene dobile premoč. V Rusiji so imele žene že pred vojno državljanske pravice, sedaj je njihov položaj zelo zboljšan.

V našem glavnem odboru je bil takoj po ustanovitvi stranke govor o ženski volilni pravici. Od 100 članov je bil samo eden proti popolnemu izenačenju žene z moškim. Pa še ta mi je končno priznal, da je proti samo zato, ker je njegova žena ubogala samo duhovnika. Ker je bila njegova žena neumna, je mislil, da so vse. (Splošen smeh.)

Mislil, da je to, kar dela ženski pokret zelo koristno in da more imeti velike uspehe. Toda žensko gibanje bo imelo samo tedaj pravi zmisel, če bo razširjeno tudi na vas. Nekatere napredne stranke so pustile, da žene delujejo na vasi za širjenje ženskega gibanja, toda v lastni rodbini so bile brez besede. Mislil zato, da je treba dati ženi volilno pravico najprej v rodbini, ker če je tu njima, kako jo naj ima v javnem življenju.

Zato mislim, da bomo morali dati ženi volilno pravico, a da nam bo treba postopati, kakor so delali Angleži. Najprej v občini in potem tudi v oblasti. Načelno bomo dali ženam volilno pravico, toda občine bodo same določile, če norejo v njihovi občini žene tudi praktično izvajati to pravico. In videlo se bo, da bodo žene dobile povsod tam volilno pravico, kjer vlada red, kjer je morala, kjer vladajo vrline, čigar vsega rezultat je kultura in civilizacija.

Ni izključeno, da postane HSS še odločilen faktor in tedaj bomo ženo popolnoma izenačili z moškim. Morebiti bo prva posledica tega to, da bo g. Korošec trenutno močnejši. Liberalni Slovenci so mi tudi večkrat dejali, da naj jih rešim

Korošca in njegovih črnih sukenj. Dejal sem jim: Jaz ne morem voditi boja proti slovenski ženi. Če pa ste tako nesposobni, da vam duhovnik Korošec pobere vse žene, potem niste vredni, da živite.

Pozneje sem spoznal, da sem bil malo prester. Herriotovega napredna vlada je nastopila proti ženski volilni pravici, ker bi ona pomenila priznanje klerikalizma in poraz republike. Tako prihajajo tudi najliberalnejši ljudje do absurde misli, da pomeni uvedba žene v javno življenje isto ko porušitev civilizacije.

Jaz pa sem bil vedno tega mnenja, da je naša civilizacija bedna, ker ni žene v javnem življenju. In zakaj je velika in simpatična francoska demokracija brez moči proti klerikalizmu? Ker je brezverska, ker misli, da je verna žena isto, kakor žena, ki služi duhovnikom.

V tem je kriza in v tem je vzrok, da žensko vprašanje po prvih velikih uspehih ne napreduje.

Ko je bil v Nemčiji izvoljen Hindenburg, so kričali: Tu imate žensko volilno pravico.

Pa ni tako, temveč resnica je v tem, da ima žena zmisel za sintezo, ne pa za analizo. Ona ni operater, čeprav more vsak hip biti operirana. Ona ni rušilen element, temveč gradilen. Nemkinje so dejale: Hindenburg je posebljenje naše rodbine. Tudi v Nemčiji je bilo mnogo afer, nismo mi izjema, toda vedelo se je, da je Hindenburg pošten. Toda v zunanji politiki ni nemška žena sposobna za sintezo, ker jo še nihče ni v tem poučeval.

V notranji politiki je glavno poštenost, delavnost, rodbina, pravica. Same enostavne stvari so to, toda vse življenje je v njih; v zunanji politiki pa: mir in čast naroda. In vse žene so za to.

Naša civilizacija ni tako velika, kakor vera. Veste, kaj je dejal Kristus?

»Kdor je brez greha, naj vrže kamen na njo!«

Pri nas pa misli vsak prazen kričač, da sme psovati ženo. Ampak samo ničvredneži in prazne glave morejo slabo govoriti o ženi.

Ko sem govoril z ženo japonskega poslanika, kako divna je bila! Žena, kadar je za kakšno stvar navdušena, je vedno lepa.

Ženska ljubezen je globoka in resnična ter velika elementarna sila, ki ustvarja čudeže. Bog v nebesih in žena na zemlji samo ustvarjata čudeže.

Nadaljujte svoje delo in našle boste pomagale v vsakem možu, ki spoštuje svojo mater, ljubi svojo ženo in ima rad vse druge žene.

Za organsko ustavo.

Konferenca demokratske stranke v Zagrebu, na kateri je podal znani demokratski ideolog g. Voja Marinković par jako lepih misli, je pokazala eno izmed tistih pomanjkljivosti, ki tiščijo državno življenje Srbov, Hrvatov in Slovencev kakor teška mora. Imamo ustavo, ki jo hvalejo njeni branitelji na vse »pretege«, nimamo pa duha te ustave, ki bi prevevala ves narod od Triglava do Vardarja. Vidovdanska ustava je — v meritorno razpravo, da-li jo je z upravnno-tehnične vidika smatrati za dobro ali ne, se ne smislim spuščati, saj bi taka razprava segala preko okvirja tega članka — politični kot eksotičen. Njen temeljni motiv je ustanovitev nove generacije državnega naroda potom mehanizacije. In v tem je zapopadana velika pogreška. Mi vse preveč govorimo o državi in vse premalo o narodu. Najprej je bil narod, čeprav za razenjen, in potem je nastala država. In ustava, ki naj bi bila nekaka magna charta nove ljudske zajednice, je postala po želji in diktatu političnega egoizma napačna dogma. Manjka ji organskega spoja s potrebami ljudstva. Pojem nacije, ki so jo z ustavo šele dekretirali, je tu brez notranjega smisla, kajti jugoslovanske nacije v etničnem pomenu besede ni. V geopolitičnem oziru pa je na primer nam Slovencev Gradec bližji od Beograda, ali to nas ni motilo, da smo iz lastne volje pristali na državno edinstvo s Hrvati in Srbi. Niti Slovenci niti Hrvati pa si nove skupnosti nismo zamišljali tako, da bomo plačevali dragocen in skrajno razdramo upravni aparat več desetletij samo zato, da bo v tem razdobju likvidirana naša kulturna, socialna in etnična individualnost. Zapomniti si je treba — in to velja zlasti tistim, ki so danes slepo zaverovani v politični ideal tako zvane-

ga brezkompromisnega unitarizma — da Slovenci in Hrvati l. 1918 take tendence v srbski politiki niso, niti slutili, ker bi v drugem slučaju bili skoro sigurno odklonili skupnost s Srbi ter se raje spustili v kako donavsko-konfederativno pustolovščino, kljub riziku plačevanja reparacij in raznih mednarodnih kontrol. L. 1918. je bilo z naše strani jubilarno leto optimizma in zaupanja v organski razvoj južnih Slovencev.

Vidovdanski ustavi manjka lastnost spajanja v krepkejšo zajednico. Weimarska ustava je zedinila na eni bazi vse republikanske in demokratske stranke današnje Nemčije: od socialne demokracije preko katoliškega centra pa vse do kozmopolitično usmerjenih demokratov. Razlike v pogledih na socialno stanje niso izmenjale enakih pogledov na eno samo ustavno nujnost. Zato lahko rečemo, da je weimarska ustava današnje Nemčije kljub veliki večini njenih nasprotnikov bolj utrjena kakor vidovdanska, ki šteje v narodni skupščini močno dvotretjinsko večino ustavobraniteljev. Naš mladi nacionalizem se ni postavil kot centralna podlaga ljudske zavesti v ospredje vsega dejanja in nehanja. Pred nami je trnjeva pot. Bodoča Jugoslavija je danes kakor nedograjena hiša, polna hodnikov, na katerih srečujemo same znanje ideje. A tisti, ki bi jih morali aktivirati, slone na oknih, hvaleč s kričavim glasom svoje politične parole na vse strani sveta, dočim ne poznajo niti toliko smisla za skupno lastništvo te hiše, da bi se sporazumeli vsaj glede enotnosti v arhitekturi in barvi njene fasade. Manjka nam nacionalna zavest romanskih narodov in puritanska trma Anglo-sasov. Davimo se z Mehrwertom notra-

nje — političnih konfliktov, ki jih je prinesla na svet s svojim rojstvom Vidovdanska ustava. Dokler ni notranje harmonije, ne more biti zunanje politične akcije. Za informiranje narodnosti pa, kakor so si zamislili tvorca ustave, je potrebna cela vrsta kulturnih pogojev, tistih kompetent, ki so jih oni iz politično-spekulativnih razlogov ignorirali: plemen in jezik, pravo in običaji, religija in omika, znanost in umetnost.

Ker pa manjkajo kulturni pogoji za dekretiranje narodnosti, smo doživljali do danes na zunaj same neuspehe. **Rapalska veriga nas ni povezala v odporno celoto.** Pa si oglejmo Nemčijo, kako je porušila borba zedinila ta narod, da so bili »Ein einzig Volk von Brüdern in Gefahr!« Narodu je treba notranje udeležbe vseh državljanov. V nacionalnem razvoju XIX. stoletja vidimo vso fatalnost v tem, da se je nacionalni razvoj malodane vseh evropskih narodov vse preveč oslanjal na višje sloje in privilegirane kaste. Srbska demokracija je pomešla z vsako pomislilo na aristokracijo. Toda milje je omogočil bujno rast plutokraciji, ki je podvojena nevarnost za socialno zgradbo države. Iz tega sledi, da moramo najti za našo nacionalno idejo širjo podlago. To je življenjska naloga mladine. Duševna in duhovna transformacija je postala vsled tega nujnost, ki jo dnevna politika lahko zadržuje, vendar je ne bo mogla onemogočiti. Naša državno-narodna ideologija mora biti socialno uravnana in sicer tako, da v najmanjši člen v veliki verigi začuti materinsko toploto domovine. V nasprotnem slučaju bomo ostali med evropskimi narodi manjvredni. Vidovdanski Kraljevin manjka veliko doživetje zasedenega ozemlja, nevarnost za kulturni obstanek naših manjšin, manjka ji problem likvidacije srbsko-bolgarskega spora in gigantska naloga pomirjenja na Balkanu. Činjenica zasedenega ozemlja je za našo nacionalno izpoved ogromnega duševnega pomena. **Priti in preriniti se moramo do spoznanja, da se je težišče naše politike počasi premaknilo na Jadran.** To dejstvo je pripravilo pot k novemu

razvoju politike Južnih Slovanov. Srbi, Hrvati in Slovenci se ne pojmujejo, da nam manjkajo pogoji kulturne avtonomije, ki je vendar kardinalno in temeljno vprašanje tolerance. Pedagogi iščejo tip šole, ki naj bi dala novega človeka »jugoslovana« toda dnevna politika in vidovdanski reflektor jim omejujeta pogled na stvarnost organskega razvoja pokrajin, plemen in mest. Zato nimamo šolskega zakona, ki bi odgovarjal potrebam realnosti, a kaj šele potrebam ustavne izvedbe. Čudim se, da o priliki budžetne debate ni bilo govornika, ki bi se bil dotaknil temeljnega vprašanja današnje situacije. To je spadalo v debato o budžetu notranjega ministrstva. Polemika se je sukala okoli komit in kačikov, števila žandarmerije in tajnih fondov ter razpisov na azbojniške glave, ni pa bilo glasu v skupščini, ki bi bil zaključil: Nehajte! Poklekajmo, da se očistimo izvirnega greha neorganske ustave.

F. G.

Ministrski predsednik
Jan Černý

Vprašanje novega mariborskega rotovža.

Zadnje sredo se je vršila vrlo važna seja našega občinskega sveta, na kateri se je med drugimi gradbenimi vprašanji prvič razpravljalo tudi o gradnji novega rotovža. V splošnem sem že zadnjič pisal o tej zadevi, ker pa je sedaj v principu že sklenjena stvar, da se novi rotovž zgradi, in ker se je glede mesta, na katerem naj se postavi, sprejelo načelo plebiscita, se mi zdi potrebno, da o tem spregovorim malo podrobneje.

V prvi vrsti moram opozoriti na dejstvo, da novega rotovža ne bomo gradili samo za sedanjost in tudi ne samo za 100 let, kot je mimogledno omenil nek list, ampak, da bo to stavba, ki bo morala služiti svojemu namenu več stoletij, kakor je tudi dosedanja stara nudila streho mestni samoupravi cela dolga štiri stoletja. Vsled tega se moramo pri gradnji novega rotovža zavedati, da bodo po naši sedanjosti odločitvi ugodno al neugodno prizadete neštete bodoče generacije mariborskih meščanov. Stvar je torej mnogo važnejša kot bi utegnil kdo misliti na prvi pogled.

Drugo važno dejstvo je, da se bo z gradnjo novega rotovža nudila tako ugodna prilika, da reguliramo naše mesto in mu damo lepši izgled, kakor se potem morda ne bo več moglo desetletij. Baš radi tega pa opozarjam mariborsko javnost, ki bo s plebiscitom morala odločiti, kje naj se novi rotovž postavi, na svoji zadnji predlog, da naj se izbere edino res primerno mesto, to je prostor poleg državnega mostu nasproti Velike kavarne. Ta prostor je edini v samem centru Maribora, kj je na razpolago in ki je za to svrhu primeren. Lepšega prostora v našem mestu ni. Našel bi se kvečjemu če bi se podrle hiše kje na Glavnem trgu ali pa v bližini, kar bi pa bilo seveda združeno s previlnimi stroški in bi pri sedanjem pomanjkanju stanovanj tudi ne bilo priporočljivo.

Ta danes deloma nezazidan, deloma pa s starimi podrtjimi zastavljen prostor je lepemu izgledu našega mesta najbolj na kvar in naravnost kliče po regulaciji in zazidavi in naravnost neverjetno je, da merodajni gospodi tega še niso opazili. Človeka, ki ima kolikaj estetičnega čuta, mora ta prostor zbosti v oči kadar koli ga vidi. Da pa še ni zazidan je tudi razumljivo, ker privatnik se ne bo zle-

pa odločil postaviti na tem prostoru novo stavbo, prvič ker bi moral zazidati ves prostor in postaviti torej res velikansko zgradbo, drugič pa radi tega, ker najde drugod dovolj cenejših stavbenih parcel in prostorov kjer niso potrebne tolike investicije. To si lahko privoščijo samo država ali pa mestna občina, sicer pa v Mariboru nihče. Sedaj se nudi torej najugodnejša prilika, da se ta fronta Glavnega trga zazida. Če se to ne zgodi bo ostal ta prostor še desetletja, ali pa morda celo stoletja nezazidan in v kvar mestnemu licu!

Stroški novega rotovža bodo na tem mestu naravno večji kot bi pa bili kje drugje, ker bo treba prostor uravnati in postaviti za Bergovo tovarno nov visok in močan podzidek, toda občina to lažje stori kot pa kdorkoli drugi in njena dolžnost je tudi, da se ta prostor zazida. Ta prostor je za palačo novega rotovža tudi dovolj velik, na strani proti Dravi bo palača lahko pet, šest ali celo sedemnadstropna, fasada na trgu in fronta ob mostu nasproti »Velike kavarne« pa mora biti vsaj štiri nadstropna. V prostorih pod višino trga se nastanijo lahko centralna kurjava, kleti in arhiv, v prtiličju in nadstropjih uradi v višjih nadstropjih ali v zadnjih traktih pa ostanje nekaj prostora tudi za stanovanja magistratnega ravnatelja in drugih funkcionarjev. Mestna posvetovalnica bi se morala postaviti v prvem nadstropju.

S postavitvijo palače novega rotovža na tem prostoru pa bi postalo tudi vprašanje preureditve spredaj žalostno praznega gorenjega ali takozvanega novega dela Glavnega trga. Po mojem mnenju bi bilo treba ta prostor spremeniti v gredične nasade po vzoru onih v Subotici pred subotičko Mestno hišo, v sredino teh nasadov bi pa spadal spomenik kralja Petra I. Velikega Osvoboditelja, katerega namerava postaviti poseben odbor, ki že zbira prispevke. Ta spomenik bi pa seveda moral biti dovolj monumentalen, da bi ne kvaril tega mesta, ki bi na ta način postalo kras in ponos Maribora. Toliko v opozorilo in v prenišljevanje mariborski javnosti, ki bo potem plebiscita odločila o tem vprašanju in s svojo odločitvijo pokazala, če je te pravice vredna ali ne.

—v.—h.—

Dnevne vesti.

VESELO VELIKO NOČ!

Tako bi Vam danes rad želel itd., gg. uradniki! In tako Vam želeli vsakdo, ki pozna marljivost, poštenost in odkritosrčnost našega uradništva. Na celi črti! Le z malimi izjemami, ki so pa za večne čase zapečatene, pa naj še služijo ali pa naj uživajo svoj penziji.

Toda bil sem ravno danes v naši justični palači, slučajno, po opravih radi taks, kolkov, rubrik, dostavnic itd. Pa ti poslovi ne spadajo sem. In o njih danes nečem govoriti, ker ne interpeliram in sploh ne vem, koga in kje naj bi sploh interpeliral.

Najbolj me bodejo že mesece tiste pri-tajane vesti od raznih doklad, funkcij-skih, sindikalnih nagrad, ki znašajo me-sečno 10.000 Din ali še več za kedove kakšno delo.

Znano mi je po drugi strani, da n. pr. na okrajni sodnji v Ljubljani prejema menda 37 sodnikov in uradnikov vsega vkup okrog 76.000 Din.

Ce ni res, g. urednik, sprejmite in prichitite na moje in Vaše veselje uradni popravek.

Kako je ta sveta razdeljena med posamezne eksistence, ni treba preiskavati. Spomnil sem se v hipu na razne avtomobilske, šiferske doklade etc.

Ko sem odhajal, pa zashim ta-le vsklik: »Ja, če bi zajčkov ne bilo!« Če bi svojih zajčkov, kuncev itd. doma ne redil, jedel in prodajal, bi moral krasti ali pa v grob z rodbino. Saj bom ravno celo plačo nesel v dva kraja za najnujnejša plačila in niti vinarja ne prinesem domov.

Tako bode za tega dobrega uradnika in še za marsikoga te prazniške dni zajček prišel zopet do svoje stare velikonočne veljave, zlasti ker je pred prazniki zajčja cena gotovo poskočila.

In tudi mi odkrito želimo temu domačemu lovcu dobre uspehe pri letošnji velikonočni seziji, vsemu našemu uradništvu pa — obilo domačih zajcev in — pogum. Saj mora priti in bo prišla boljša — Velika noč!

— **Društvo najemnikov za Slovenijo v Ljubljani** opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo dne 7. aprila 1926 ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta štev. 12, podprtiličje, vhod iz ulice »Za Čreslom«.

— **Radio-razstava.** Uprava ljubljanskega velesejma organizira vzajemno z tukajšnjim Radio-klubom prilikom letošnjih velesejskih prireditvev specialno radio-razstavo in sicer: Od 26. junija do 5. julija se vrši Mednarodni vzorčni velesejem. Pri tej priliki razstavijo samo producenti in trgovci radioaparate in delo. Razstava bo nameščena v posebnem oddelku. Ob priliki pokrajinske razstave od 1. do 12. septembra pa bo radio-razstava obiskovalcem poleg tovarniških aparatov predvedla tudi radioaparate in nadomestne dele, ki so jih izgotovili naši radioamaterji. V posebnem paviljonu, ki

bo občinstvu dostopen tudi zvečer, se bo preizkušalo aparate svetovnih tvrdk in ene amaterjev. Posebne premije bodo nagradile vztrajnost in pridnost najboljših amaterjev. Vse informacije daje Ljubljanski Radio-klub in uprava velesejma.

— **Avtomobilski oddetek na letošnjem ljubljanskem velesejmu.** Dosedaj so se vršili ljubljanski velesejmi vedno v jeseni. Mesec september ni najugodnejši za razstavo avtomobilov. Letos pa se vrši mednarodni vzorčni velesejem v Ljubljani od 26. junija do 5. julija. Baš ugodni termin za večjo avtomobilsko razstavo, katero se namerava prirediti. V Sloveniji je avtomobilski šport zelo razvit, ne zaostaja pa tudi motociklizem. Smoteno delovanje ljubljanske sekcije Auto-kluba in Motosaveza je veliko pripomoglo k tem uspehom. Slabe ceste v zadnjem času seveda ne dajejo vsodbude k nadaljnjemu razvoju. Upamo, da se bo naša cestna mizerija kmalu zboljšala. Zanimivo je, da se vrši v času velesejma tudi mednarodna alpska tekma. Vozači bodo pasirali Ljubljano. Tako so dani vsi predpogoji, da naša razstava dobro izpade. V razvoju avtomobilizma in motociklizma v Sloveniji je informirano tudi tajništvo mednarodne zveze avtomobilskih konstruktorjev v Parizu. S posebnim odlokom je priznalo važnost avtomobilске razstave v Ljubljani in priporočila udeležbo svojim članom - tvornicam. Obeta se nam pestra revija najrazličnejših izdelkov evropskih in ameriških tvornic. Interesanti bodo imeli dovoljno izbiri, kupili si bodo na razstavi voz, ki bo odgovarjal okusu, uporabi in žepu.

— **Velikanski izgon tujcev iz Amerike.** Ameriška policija je dobila nalog, da izžene iz Amerike preko 100.000 tujcev. Predvsem se imajo izgnati vsi, ki nimajo zadostnega dovoljenja za potovanje, ali ki se po poteku njih dovoljenega gibanja nahajajo še v Ameriki. Novi ukrep ameriške vlade je zadel tudi mnogo naših rojakov.

— **Težki izgredi brezposelnih v Stržu.** V Stržu je prišlo do težkih demonstracij brezposelnih. Demonstranti so vdrli na okrajno glavarstvo in razbili vse pohištvo. Zastopnika okrajnega glavarstva so pretepli. Policija je rabila orožje in je ubila 4 demonstrante, 12 pa težko

ranila. Od teh sta dva podlegla ranam. Policija poroča, da so demonstracije uprizorili komunistični agitatorji.

— **Tudi žrtev krize.** Ko je bila večeraj zbrana pred poslopjem vladnega predsedstva v Beogradu velika množica radovednežev, se je pripetila avtomobilska nesreča. Zagrebški trgovec Heimann je zavozil z avtomobilom v množico ter prevrnil par ljudi, pri čemur si je zlomila neka ženska nogo. Razjarjena množica je hotela šoferja in lastnika avtomobila linčati, kar pa je preprečila zandarmerija. Zadnje besedo bo imela policija, oziroma sodišče.

— **Zlatnike so našli v Zlatorog-terpen-tinovem milu** Mara Germovšek, Novo mesto, Tilka Lah, Malavas pri Trebnjem, Ančka Zupančič, Mirna poč, Jurij Travn, Mežica, Ana Pegam, Besnica nad Kranjem, Agnez Streharnik, Guštanj, Matija Putnik, Poljane pri Prevaljah, J. Petrovič, Maribor, Koroška cesta, Milan Leskovšek, Maribor, Erjavčeva ulica 3, J. Perc, Maribor, Slovenska ulica 1, Nežika Vahčič, Glagov brod pri Artičah, Berta Fuchs, Zagreb, Meduličeva ulica 27, Ljubica Ladiš, Zagreb, Zavrtinica, Posebno srečo pa je imela Ivana Zveržina, Stolnik pri Kamniku, katera je našla v enem mesecu že drugi zlatnik!

1— **Na promenadi na Aleksandrovi cesti** je občinstvo te dni gotovo opazilo v izložbah fotografskega ateljeja V. Bešter okusno in elegantno prirejeno razstavo najnovejših fotografskih slik.

— **Prve zlatnike v milu »Gazela«** so našli: Muharem Semiz, Banja Luka, Gor-nji Šeher (kupil milo pri tvrdki Josef Nahmias, Banja Luka), gđc. Franciška Jan, Brdo pri Ljubljani (kupila milo pri tvrdki U. Robežnik, Vič) ga. M. Hauptman, Zagorje ob Savi (kupila milo pri tvrdki R. Ahčan, Zagorje ob Savi), ga. Jelena Šobajčić, soproga inspektorja finanjske kontrole v Glini (kupila milo pri tvrdki Petar Čorković, Glini), gđc. Marjana Marolt, Babna gora 5, Polhovgradec (kupila milo pri tvrdki Marija Grašič, Polhovgradec).

— **Zbori:** Mesečna revija za novo zborovsko glasbo z glasbeno-književno prilogo (vsak drugi mesec). Urejuje Zorko Prekovec, izdaja pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani. Izšla je tretja (marčeva številka), ki prinaša dva moška zbora skladatelja Martina Železnika. Vsebinsko glasbeno-književne priloge: H. Svetel: »A capella ali ne?« Prof. Pavel

Kozina: Izgovarjava soglasnika »k«. Emil Adamič: Prirediteljem koncertov v pre-mišljevanje. Dvoje nemoralnih aktov. Naši skladatelji. Dopisi. Pevska društva. — Opera in koncertna kronika. Iz glas-benega sveta. Listnica uredništva. Upra-va »Zborov« nam javlja, da je ustavila pošiljanje lista vsem dosedanjim naroč-nikom, ki kljub ponovnim prošnjam še niso poravnali naročnino za leto 1926. Ako zadoste svoji dolžnosti, bodo dobi-vali list naprej. — »Zbor« se sami pri-poročajo.

— **Opozarjamo naše čitatelje,** posebno knjigoveze, podobarje, kamnoseke, sed-larje in kartonažna podjetja na današnji oglas družbe z o. z. Šagrin v Ljubljani.

— **Dostojevsky: Idijot,** roman v štirih delih je izšel! Naroča se pri Zvezni knji-garni, Ljubljana.

— **Rogaška Slatina** najbolj renomirano zdravilišče proti boleznim želodca, čre-ves, mehurja, žolčnih kamnov, srca, led-vic in jeter. Izven glavne sezone izred-no nizke cene. Zahtevajte prospekte!

1— **Volilni imenik.** V smislu člena 6. zakona o volilnih imenikih se javno raz-glaša, da sta stalna imenika za volitve občinskega odbora za mesto Ljubljano in za volitve v narodno skupščino od de-želnege sodišča potrjena ter od današ-njega dne nadalje pri mestnem magi-stratu (mestni volilni kataster, Mestni trg št. 2, I. nadstropje, soba št. 21) ob običajnih uradnih urah od 8. do 14. ure stalno razgrnjena vsakomur na vpogled. Vsakdo ima pravico, da v navedenih urah abecedni volilni imenik pregleda, prepiše, razglasi ali natisne ter da za-hteva bodisi zase, bodisi za drugega, naj se popravi v njem, kar misli, da je treba popraviti. Popravek volilnega imenika se more pri mestnem magistratu zahte-vati neposredno ustno ali pismeno ter se morajo vsaki zahtevi popravka pri-ložiti potrebna dokazila. Za dokaze mo-rejo služiti polnomočljive listine. Pri vo-litvi občinskega odbora in pri volitvi v narodno skupščino bodo smeje glasovati le one osebe, ki so vpisane v ta stalna volilna imenika. Po določilih člena 12. navedenega zakona 15 dni po razpisu vo-litev zahteve po popravkih niso več do-pustne.

1— **Drugi letnik tujakšnje trgovske akademije** se je 1. aprila vrnil z ekskur-zije, ki jo je priredil pod vodstvom svo-jega razrednika g. dr. M. Rupela in v spremstvu ge. M. dr. Brejčeve in ge. Fr. prof. Sičeve na Sušak—Reko in na otok Rab. V 4 dneh so si ogledali trgovske in pristaniške naprave v omenjenih kra-jih. Povsod so bili prijazno sprejeti in so se vrnili z najlepšimi vtisi.

1— **Predavanje.** V nedeljo 4. in pone-deljek 5. t. m. ob 11. uri predava na II. arhitekt. razstavi v Jakopičevem pa-viljonu arh. prof. Kregar Rado o moder-ni stajbni umetnosti. Po predavanju prevzame vodstvo po razstavi arh. Spin-čič. Razstava je odprta te praznike od 9. do 17. ure. Občinstvu priporočamo, da posei v vsakem oziru zanimivo razstavo.

— **Podoficirsko podporno društvo ljub-ljanske garnizije,** priredi v soboto dne 10. t. m. v veliki dvorani tukajšnjega mestnega doma »družabni večer« s ple-som, šaljivo pošto in prosto zabavo. —

Kdor prej pride, prej melje

Stara prislovica velja tudi za veliko mladinsko reklamno in propagandno predstavo Charlie Chaplinovega vefilma »Lov za zlatom« ki se predvaja v nedeljo 4. aprila ob pol 11. predpoldne po enotni ceni 5 Din brez ozira na vrsto sedežev. Predprodaja vstopnic se vrši že v soboto 3. aprila od 10. do pol 1. in v nedeljo od pol 10. naprej.

Dvorana se odpre točno ob 10. uri.

Redne predstave se vrše po nezvišanih cenah

ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri zvečer.

Vsled ogromnega interesa in povpraševanja po vstopnicah si nabavite iste v pred-prodaji. — Krasna godba našega kompletnega prvovrstnega umetniškega orkestra svira pri vseh predstavah.

Elitni Kino Matica vodilni kino v Ljubljani. Telefon 124.

Kokalj Marijana:

MALKONTENTI.

Med nami so še posebni tipi ljudi — malkontenti. Zelo so zanimivi včasih, če-sto pa tudi dolgočasni kakor tržaški fa-kini so, leno leže in božje solnce jim si-je v hrbet. Pa le kremžijo lica, nezado-voljni so. To jim je v krvi in njih združbe so uzorne, če ne brez primere, ker ljub-ko mešajo in genialno razdirajo. In pri nas doma cvete ta industrija nezadovolj-stva in senči kulturo sreča.

Naša Slovenija je veliko šahovsko po-lje, Slovenci smo drastične figure in igralci? Vseh kategorij in stopenov, toda vrlo malo je med njimi svetovnih šahov-skih mojstrov. Vsak lahko poizkusi z igro in srečo. Slovenija je potrpežljiva; uzoren laboratorij je za gospodarske, po-litične eksperimente. Igralec, vulgo ma-zač, nikoli ne občuti škode, ona gre na račun bogate Slovenije.

Slovenija je še podobna velikemu, do-bremu oslu, katerega okinjačo za Pust tako, da misli, da je čistokrven arabec. Mirno kinka v povorki za godci, sit je obljub. Godci si pa krožijo vesele in raz-ni jahači skačejo na našemljeno dobriči-no. Nihče ne obsedi dolgo na njej — va-rietas delectat in Slovenci smo veseli

ljudje, vsaj ima že vsakih pet svojo stran-ko. Hic Rhodus, hic salta!

Slovenci smo ponosni, krasno znamo manifestirati, protestirati, demonstrirati in besedičimo: Mi smo nemško vzgojeni, solidarni in kulturni smo, odločni in na-predni. Pa je le toliko mevž in v sedanjji lazi smo bolj podobni lepi smrdokavri...

In zakaj je tako pri nas?

Malkontente imamo in ti pirhajajo v žerjavico strasti, da plamti in se dimi, pa včasih tudi neprijetno diši...

Kako bi se otresli teh škorpionov? Poskusili bi jih eksportirati kot surovi-ne brez carine! V raznih metodikah so razni migljaji, morda je kateri še boljši od mojega.

Dokler se jih ne otresemo, so oni zi-beljka nemirov, Slovenija pa lutka, ozi-roma ljubica — ministrstva financ.

Slovenija brez nahujskanih malkonten-tov bi bilo pravo — osmo čudo!

Karel Čapek:

MNENJA MAČKE.

To tukaj je človek. Ne bojim se ga. Je zelo mogočen, ker veliko ve; žre vse. Kaj žreš? Daj mi milo!

Lep ni, ker nima dlake. Ima premalo slin, zato se mora umivati z vodo. Mi-

javka hripavo in veliko preveč. Pogosto smrči v spanju.

Ne vem, zakaj je postal gospodar, ne-mara je kaj vzvišenege požrl.

V mojih sobah pazi na snago. V svojo tace vzame dolgo črno-ost in dreza z njo v bele papirje. Drugače se ne zna igrati. Spi ponoči, mesto podnevi, v temi ne vidi, nobenega veselja nima. Nikoli ne misli na kri, nikoli ne sanja o lovu in boju, nikoli ne poje o ljubezni.

Pogosto po noči, ko poslušam skriv-nostne in čarobne glasove, ko vidim, ka-ko je v temi vse oživiljeno, sedi on pri mizi s priklonjeno glavo in priska in praska vedno bolj po papirju s svojo čr-no ostjo. Nikar ne misli, da se brigam za-te. Poslušam te tiho praskanje tvojih krempljev. Pogosto uihne praskinje, ubo-ga topla glava ne ve več, kako naj se igra, tedaj se ga usmili, in se mi zljubi pri-bližati se mu in zamijavkam tiho in sladko v mučni molk. Tedaj me dvigne in pritisne svoj topli obraz v moj dlako. V tem trenutku se zbudi v njem za hip žarek višjega življenja in on sope ugodja in godrnja nekaj, kar je težko umljivo. Toda ne veruj, da se brigam zate. — Ogrel si me in sedaj grem zopet prisl-škovati črnim glasovom.

KRT IN KRALJICEK.

(Jakutska pripovedka.)

Krt in najmanjši ptiček sta sklenila pogodbo. Krt je obljubil, da bo vzel po-zimi kraljička k sebi v krmino in delil z njim svoje zaloge. Ptiček pa je obljubil, da bo, ako zalije spomladi krtino vodo, sprejel krtka k sebi v gnezdo na hrano in stanovanje.

Ptiček je držal besedo. In krt si je vedno izbiral iz ptičkovega plena to, kar mu je najbolj ugajalo. Tako sta prijateljsko preživela pomlad in poletje v gnez-du. Jeseni pa, kot domenjeno, je pustil krt ptička k sebi. Kot hrano pa mu je da-jal le odpadke, največkrat smeti in lač-nemu ptičku je pretila v krtni bleda smrt. Končno, ko ni vedel ne ven, ne notri, je obupano tožil: »Kako je to? Jaz sem tebi dajal same priboljške, ti pa mi daješ le najslabše. Prihodnje leto gréva narazen.«

»Nehvaležno bitje! Vso zimo si jedel iz moje zaloge, sedaj si pa še predrzen! In krt ga udari s svojimi močnimi kremplji. Od tega časa leta kraljiček po zraku s krvavoročnimi prsi.

Vsako spomlad pa, ko zalije voda krti-no, spleza krt ven in sedi na kaken gričku ter se trese od mraza.

Politične vesti.

= »Obzor« o položaju. Zagrebški »Obzor« piše, da vladna kriza ni prišla nenadoma, ker ni mogel Radić prisiliti Pašića, da realizira sporazum in ker ni hotel Pašić sprejeti sodelovanja Jovanovićeve skupine. Pašić je dolgo upal, da dobi volilni mandat, ki ga pa vsled razdrapanih razmer v radikalnem klubu nikakor ni mogel dobiti. Pašić ni bil nikdar za sporazum in v klubu je vedno nastopil proti sporazumu. V tej situaciji se je izkazal Radić kot zelo dober taktik, ker je nastopil šele po sprejetju proračuna. S tem je preprečil, da bi mogel Pašić govoriti, da je Radić še vedno separatist in republikanec. Nato govori »Obzor« o aferi Radeta Pašića, ki je tako velika, da ni mogoče iti mimo nje. Če bi Pašić skušal nastopiti proti Ljubi Jovanoviću tako, kakor je proti Pašiću, potem to ne bi šlo lahko, ker ni Jovanović osamljen, temveč vlada v vsem klubu velika nezadovoljnost s sedanjim nedelom vlade. Če Pašić ne sprejme Radićevega predloga, potem mora priti do demisije vsega kabineta, ker ne dobi Pašić volivne vlade, brez Radića pa nima večine. Kriza bi se mogla končati s koncentracijsko vlado, ker so razmere v radikalnem klubu že tako dozorele, da more priti do razkola v klubu. Na eni strani oni, ki so proti korupciji in za normalizacijo našega javnega življenja, na drugi pa oni, ki so za sedanjo oligarhijo. Kriza bo mogoče trajala dalj časa, vendar je upanje, da se konča dobro.

= Stjepan Radić je označil položaj sledeče: »Vse zavisi od današnje seje radikalnega kluba. Če radikali sprejmejo naše zahteve, bo vse dobro, drugače pa je demisija neizogibna. Z nami vred bo moral tudi g. Pašić demisionirati.« Mislilimo, da bolj jasno Radić ni mogel povedati, da vztraja na svojem stališču. »Slovenski Narod«, ki tudi prinaša to izjavo, pa piše, da se Radić umika. Strah »Slovenskega Naroda« je torej tako velik, da se mora tolažiti celo z lažjo. Dosti utehe!

= Sklepi velikega fašistovskega sveta. Na svoji zadnji seji je fašistovski svet med drugim sklenil, da se reformira italijanski senat. Polovico članov imenuje kralj in ti so dosmrtni člani senata. Polovico pa izvolijo delodajalci in delojemalci paritetno na dobo devetih let. Seveda bodo smeli voliti le fašistovski sindikati in fašistovske industrijske organizacije. Nadalje je sklenil veliki fašistovski svet, da bode odslej izdajala bankovce samo Banca d'Italia. — Za generalnega tajnika je bil izvoljen poslanec Turati. Končno se je konstatiralo, da znaša število članov fašistovske stranke 635.351, za 270.107 več ko v lanskem letu.

= Pogajanja z Abdelkrimom je pričela francoska vlada obenem s špansko. Predvsem zahteva Francija, da prizna Abdelkrim suvereniteto maroškega sultana, ki je čisto v rokah Francije. To se pravi, da se mora neodvisnost Rifa nehati. Tudi ostali pogoji Francije so težki. Zatrjuje se, da je Abdelkrim pripravljen priznati suvereniteto maroškega sultana, da pa ni za sprejem vseh ostalih pogojev. Vendar se upa, da pride do sporazuma in s tem do konca krvave in neplodne vojne.

Sokolstvo.

VSESOKOLSKI ZLET V PRAGI

Danes je Sokolstvo pri Čehoslovakih ne samo činjenica, s katero država računa, temveč tudi glavni stebel, na katerem država počiva. 700.000 svestnih in požrtvovalnih Sokolov in Sokolic je število, ki vlija vsakomur vero v moč domovine in upanje na lepo in dobro bodočnost. Č. O. S. se tega zaveda in zato se pripravljajo za zlet z njej lastno energijo in sposobnostjo. Zletne priprave, o katerih začetku in sedanjem štadiju obvešča tudi naš list, se vrše v najlepšem redu. Zanimanje za zlet je že sedaj veličansko, da se pa še bolj utrdi, predpisal je zletni odbor Č. O. S., da naj se vrši 30. aprila v vseh društvi skupna akcija za vzbuditev zanimanja za zlet pri članstvu, naraščanju in dijaštvu. Tej akciji Č. O. S. pridruži se tudi jugoslovansko Sokolstvo in starešinstvo JSS bo obvestilo potom Sok. Glasnika svoja društva, da naj prirede na ta dan predavanja o češkoslovaški republiki, o pripravah za zlet in o njegovem pomenu. To naj bi bilo po možnosti združeno s telovadnimi akademijami, čijih čisti dohodek porabijo društva za zletne potne stroške.

Pri provizoričnih prijavnih listih, ki jih je razposlal JSS svojim župam, se je priglasilo do zdaj za zlet v Prago okroglo 6000 članov in članic (med njimi 2400 telovadev in telovadk) ter 800 naraščaja, kar je vsekakor ogromno število, ki dokumentira tudi praktično uresničenje gesla: Zvestoba za zvestobo. — Do srede maja bodo morali biti gotovi obvezni prijavi listi. JSS bo zahteval od svojega članstva in naraščaja popolno znanje vaj, predpisanih krog itd. Za naraščaj se bo izvršila pred odhodom v Prago preizkušnja v Ljubljani in kdor ne bo znal vaj ali drugače ne bo odgovarjal vsem zahtevam, se bo izločil. V Prago mora priti naše Sokolstvo pripravljeno in disciplinirano. — Glavni zletni dnevi bodo za članstvo 4., 5. in 6. julija, naraščajski dnevi pa 27., 28. in 29. junija. Naraščaj se vrne iz Prage 1. julija.

Sokolski listi. Kot je mlada naša država, je mlado tudi naše ujedinjeno jugoslovansko Sokolstvo, ki se ga mora postaviti v prvi vrsti na zdrav in soliden temelj v idejnem, propagandnem in tehničnem oziru. V doseg tega služi posebno sokolski tisk, ki se razvija dokaj razveseljivo. Oficijelno glasilo JSS je »Sokolski Glasnik« s prilogama »Jugoslovanski Sokol« in »Prednjak«. »Sokolski« je list za sokolski naraščaj, »Naša radost« za sokolsko dečo. Razven tega izhajajo: »Sokolski vjesnik župe zagrebačke«, »Soko Dušana Silnog« (Glasnik beogradske sokolske župe), »Sokolska misao« (izdaje sokolsko društvo v Somboru), »Sokolski vesnik banatske župe«, »Sokol« (Virovitica), »Vesnik sokolske župe Petar Veliki Oslobojilac« (Tuzla), »Sokolski vestnik župe Ljubljana«, »Vestnik gorenjske sokolske župe«, »Sokolski vestnik župe v Mariboru«.

LJUBLJANSKA BORZA,

dne 2. aprila 1926.

Blago: Trami po naročilu kupca, feo vagon nakl. postaja, 4 vag. den. 295, bl. 295, zaklj. 295.

VOLITEV ŽUPANA IN OBČINSKIH SVETOVALCEV V MARENBERGU.

V četrtek, dne 1. aprila se je vršila volitev župana in občinskih svetovalcev v obmejni trški občini Marenberg, kjer so pred kratkim pri volitvi občinskih odbornikov zmagali Nemci ter dobili pet odbornikov, Slovenci pa štiri, kar je za prej popolnoma ponemčeni kraj še jako ugodno za Slovence. Za župana je bil izvoljen Nemec Viljem Neumer, vpokoj. nadučitelj, za prvega občinskega svetovalca pa z vsemi devetimi glasovi lesni trgovec Štefan Praprotnik, pristaš NRS, za drugega svetovalca pa s 5 glasovi trgovski sotrudnik g. Maks Höbling. Pristaš SDS dosedanji gerent Ivan Perdan je dobil le en glas ter tako popolnoma propadel. Izvršena volitev je bila sprejeta v vseh krogih prebivalstva s splošnim zadovoljstvom, ker je prebivalstvo komaj čakalo na konec samostojnodemokratskega vladanja v tej občini. SDS je imela dosedaj gerenta in izključno besedo pri gerentskem sosvetu, čeravno nima v občini niti deset pristašev. S soglasno izvolitvijo g. Štefana Praprotnika se je dokumentiralo, da živi on popolno zaupanje vsega prebivalstva. To naj bode tudi zadoščenje g. Mikuletiču, na katerega listi je bil g. Praprotnik izvoljen in moralna klofuta tistim, ki so zoper njega med in po volitvah uprizarjali ostudno gonjo, čeravno je on največ pripomogel, da so Slovenci izšli iz tega volilnega boja razmeram primerno še s tako častnim zastopstvom.

DOPIS.

V Ormožu se je dne 25. marca na velikem sestanku obrtnikov in kmetovalcev sklenilo prirediti meseca avgusta t. l. med 8. in 15. obrtno gospodarsko razstavo ormoškega okraja in sicer po sledečem sporedu: v nedeljo dne 8. avgusta otvoritev obrtne, v sredo dne 11. avgusta vinske, v četrtek dne 12. avgusta konjerejske in v petek dne 13. avgusta t. l. govedorejske razstave.

Obrtna razstava bo obsegala vse prostore meščanske šole, vinska se bode vršila v dvorani gostilne Skorčič, konjerejska in govedorejska pa na sejmišču v Ormožu.

Cela prireditev je v rokah strokovnjakov in uglednih mož ormoškega okraja ter bo pokazala, v vseh gospodarskih panogah, kaj premore ormoški okraj.

Ze danes opozarjamo vse obrtne in gospodarske kroge širom naše države na to prireditev, ki bo tako glede obrtnih izdelkov, kakor glede rujnega ljutomercana, tako tudi glede konjereje in živinoreje na višku ter prosimo, da se na to razstavo ozira predvsem celokupna Slovenija ter za navedene dneve ne prireja nobenih drugih sličnih prireditev.

Prosveta.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani vljudno prosi p. n. abonente, da poravnajo zadnji obrok svojega abonmaja najkasneje do 12. t. m.

Narodno gledališče v Ljubljani opozarja na predstave, ki jih vprižori na velikonočne praznike. Na veliko nedeljo bosta dve predstavi v dramskem in ena v opernem gledališču. V dramskem bodo igrali Shakespeareja: popoldne ob treh eno najprisrčnejših in najzabavnejših njegovih komedij »Kar hočete«, zvečer ob osmih pa »Hamleta«. V operi bo gostovala na veliko nedeljo v naslovni vlogi opere »Manon« odlična uemtnica Ada Poljakova. Začetek operne predstave ob pol 8. uri zvečer. Na veliki ponedeljek igra drama ob treh »Desetega brata«, ob osmih pa »Pygmaliona«. V operi pa se izvaja ob treh Rihada Wagnerja »Večni mornar«, a o pol osmih zvečer popularna opereta »Grofica Marica«.

Društvo učiteljev glasbe v Ljubljani priredi v soboto 10. aprila ob 20. uri in v nedeljo 11. aprila ob 15. uri v veliki dvorani hotela Union v proslavo 75 letnice skladatelja P. Hugolina Sattnerja koncert pevskega zbora slovenskega učitelstva. Sodelujejo: Julij Betetto, operni pevec, pomnožen orkester Drav. divizijske oblasti in mladinski zbor ljubljanskih srednjih šol pod vodstvom Jos. Brnobiča. Spored obsega sledeče točke: P. H. Sattner: Gori, gori na planine, Pozimi iz šole. Poje mladinski mešani zbor. P. H. Sattner: O nevihti. Mešani zbor. St. Premrl: Naša pesem. Mešani zbor z orkestrom. A. Lajovic: Gozdna samota. Ženski zbor z orkestrom. P. H. Sattner: Jettejeva prisega. Kantata za mešani zbor, soli in orkester. Koncert vodi Srečko Kumar. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni na Kongresnem trgu.

Dramatična predstava, ki jo je namenjavalo prirediti 28. marca Mlad. društvo »Zarja« pri Sv. Jakobu v Trstu, je oblast prepovedala, ker je dvorana v zvezi z gostilno. Kako je izgovor prazen, priča dejstvo, da se je večeraj v isti dvorani lahko vršil koncert in danes popoldne druga predstava.

**Raznovrstno
pomladansko obleko
nudi najceneje
JOS. ROJINA, Ljubljana
Aleksandrova c. 3.**

Preklic.

Podpisani Ignac Šoštar, posestnik v Črnem vrhu, preklicujem in obžalujem obdolžitve izrečene po meni v gostilni Plavšak v St. Juriju ob Taboru o gg. Filipu Zupančiču, posestniku v Lokah in Juriju Goropevškem, posestniku in lovskem pazniku v Ojstrici, da sta lovila pred Božičem 1925 v Ojstrškem revirju, ustrelila tam srno ali srnjaka ter isto odnesla, kot neresnične in izmišljene in se zahvaljujem imenovanima, da sta odstopila od kazenskega postopanja napram meni.

Ignacij Šoštar.

Jack London:

Morski vrag.

Zjutraj, opoldne in zvečer mi lahko dajete grenka zdravila in skrbite za moje zdravje, kakor hočete, vsako minuto dneva lahko pometate, brišete prah in spravljate v red moj brlog. Samo naslonil se bom v stolu nazaj, ju gledal in hvalil Boga, da imam mater in sestro.

Te misli so vzbudile v meni veliko začudenje. Kje so matere teh dvajset mož, ali koliko jih je na naši ladiji? Nenaravno in nezdavno se mi vidi, da se moški popolnoma ločijo od žensk in se sami prerivajo po svetu. Neizogibna posledica tega je surovost in divjštvo. Ti moške okoli mene bi morali imeti žene, sestre, hčere. Potem bi bili zmogni mehкости, nežnosti, sočutja. Nobeden izmed njih ni oženjen. Leti in leta ni bil niti eden od njih v dotiki z dobro žensko ali pod njenim dobrim vplivom, ki neubranljivo izžariva od takega bitja. V njihovem življenju ni nobenega ravnovesja. Njihova moštost, ki je sama po sebi živalska, se je preveč razvila. Druga plat, duševna plat njihove narave je bila zamorjena — je usahla.

Oni tvorijo družbo neozženjenih, ki se osorno obdregajo drug ob drugega in postajajo vsled tega vsak dan bolj otopeli. Včasih se mi zdi, da je nemogoče, da bi sploh kdaj imeli mater. Njihovo življenje skoraj kaže, da so napol živali, napol ljudje, nek poseben rod, ki ne pozna spola, da so se izvalili na solnce iz jajec

50

kot želve, ali pa da so prejeli življenje na kak drug podoben način, in da se vse svoje žive dni prevaljajo v surovosti in hudobnosti ter končno umro tako nlepo kot so živeli.

Ta nova smer mojih misli me je naredila radovednega in sinoči sem govoril z Johansenom — prve odvišnje besede, katere je izvolil spregovoriti z menoj vse izza početka naše vožnje. Odšel je bil z doma s Švedske, ko je bil osemnajst let star; sedaj jih ima osemindeset in vseh teh dvajset let ni bil enkrat doma. Pred nekaj leti je v nekem čilskem mestu v mornarski stanovanjski hiši nameril na nekega rojaka in od njega je doznal, da mu mati še živi.

Sedaj mora biti že precej v letih, je rekel in strmel zamišljeno v kompasno hišico, nato pa je iznenada ostro pogledal Harrisona, ki je krmari ladijo za eno točko z njene poti.

Kdaj si ji pa poslednjikrat pisal?

Začel je na glas računati: Enainosemdesetega; ne, dvainosemdesetega. Tudi ne — trinosemdesetega. Da, trinosemdesetega leta. Pred desetimi leti. Iz neke majhne luke na Madagaskarju. Takrat sem kupčeval.

Vidite, je nadaljeval, kakor da bi govoril z zamenjano materjo preko polovice zemeljske oble, vsako leto sem bil na potu domov. Kaj je bilo potem treba pisariti? Samo eno leto sem bil z doma. Ampak vsako leto se je nekaj pripetilo in tako nisem šel domov. Toda sedaj sem prvi mornar in ko prejmem v

Frisku svojo plačo in dobim kakih petsto dolarjev, se vkrcam na kako jadrnico, ki pojde okrog Amerike v Liverpool. Tako si prislužim še več. Odtod pa se odpeljem s parnikom domov. Potem ji ne bo treba več delati.

Ali sedaj dela? Koliko je stara?

Kakih sedemdeset, je odgovoril. Nato pa je prešerno nadaljeval: Tam v naši deželi vsi delamo od rojstva, dokler ne umrjemo. Zaradi tega živimo tako dolgo. Jaz ućakam sto let.

Nikdar ne pozabim tega razgovora. Te besede so bile poslednje, ki sem jih slišal iz njegovih ust. Morebiti so bile tudi sploh zadnje, ki jih je bil izgovoril. Ko sem namreč odšel v kabino, da bi šel spat, mi je bilo spodaj preveč zaduhlo, da bi mogel spati. Noč je bila mirna. Bili smo zunaj pasatnih vetrov in naš Duh je vozil komaj en voz na uro. Radi tega sem vtaknil blazino in odejo pod pazduho in odšel na krov.

Ko sem stopal med Harrisonom in kompasno hišico, sem opazil, da je bil topat cele tri točke od prave smeri. Mislil sem, da je bil zaspal, in ker sem ga želel obvarovati ukora ali še kaj hujšega, sem ga nagovoril. Vendar ni spal. Oči je imel široko odprte, bil je videti silno razburjen, da mi niti odgovoriti ni mogel.

Kaj pa ti je? sem ga vprašal. Ali si bolan? Zmajal je z glavo, globoko vzdihnil, kakor da bi se baš prebudil in lovil sapo.

Potem je najboljšo, da naravnaš ladijo v pravo smer, sem ga pokalal.

To in ono.

NOVO O BRUSILOVU.

Doslej se je smatrala katastrofalna »Brusilova ofenziva« izza leta 1916 kot Brusilov glavni uspeh v svetovni vojni.

Temu pa ni tako. Brusilov je storil še mnogo več. Brusilov je izvojeval že prve dni po izbruhu vojne zmago, ki prekaša po taktični in strateški važnosti daleč predor pri Luchu. To njegovo zmago se sme označiti brez pretiravanja kot »odločitev« na vzhodni fronti. Da se takrat, začetkom leta 1914 v Rusiji o tem ni smelo pisati, je razumljivo. Kriva temu je bila ljubosumnost generalisima Nikolaja Nikolajeviča. Nikolaj Nikolajevič je namreč zahteval ob izbruhu vojne v kronskem svetu, da se izvrši glavna ruska ofenziva na vsak način ob obeh straneh reke Buga od severa proti jugu. To svojo zahtevo je utemeljeval s tem, da bi bila v slučaju, da se sunek posreči, odrezana s tem avstro-ogrski armadi življenjska žila — glavna železniška proga Krakov—Lvov, vsled česar bi padla vzhodna Galicija z deželnim glavnim mestom Rusom brez nadaljnega kot zrelo jabolko v naročje.

Zoper ta predlog je nastopil — kot piše sedaj, ob priliki Brusilove smrti sovjetska »Rosija« — z vso energijo Brusilov. To je bila spričo generalisimovega koleričnega temperamenta, ki ni prenesel nobenega ugovora za navadnega generala, zelo riskirana stvar. Brusilov je povdarjal, da bo prodiral po njegovih zanesljivih informacijah gro avstrijske vojske med Vislo in Bugom proti severu, medtem ko bo varovala mnogo slabotnejša avstrijska vzhodna fronta prostor pred Lvovom. Če bi torej prodirala tudi ruska vojska na obeh straneh Buga in Visle proti jugu, bi prišlo do frontalnih bitk, ki bi provzročale izredno velike izgube in katerih končni izid bi bil negotov, to pa tembolj, ker bi imela ruska armada pri teh operacijah opraviti neprestano na strani in za hrbtom z nemško vojsko. Brusilov je dejal, da se mu zdi uspeh mnogo bolj siguren, če izvrši ruska armija glavni sunek od vzhoda proti zahodu proti prostoru pred Lvovom. Pri tem bi imela ruska armada opraviti z mnogo slabejšo avstro-ogrsko vzhodno fronto ter ne bi bila izpostavljena nadlegovanju od strani nemških čet za hrbtom. Pri nadaljnjem prodiranju bi prišla ruska vojska avstrijski, ki prodira iz srednje Galicije proti severu, takoj vzdolž železniške proge Lvov—Krakov za hrbet, kar bi pomenilo popolni polom avstrijske severne ofenzive.

Brusilova izvajanja so vplivala celo na velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča prepričevalno. Samo poveljnik armadne skupine zoper vzhodno Prusko in prejšnji šef generalnega štaba Žilinski se je zavzemal še zamej za prejšnji načrt. Tako se je zgodilo, da sta bili dirigirani od štirih armad skupine na južnozahodni fronti dve močnejši, tretja in osma od vzhoda k zahodnem sunku na Lvov.

Brusilov je poveljeval tretji armadi. Da se je zgodilo že začetkom meseca septembra vse tako, kot je napovedal Brusilov, je znano. Ponesrečena napadalna operacija je povzročila vojski podonavske monarhije težke in nenadomestljive izgube, se je glasila poznejša sodba dunajskega vojnega arhiva. »Najboljša armada, kar jih je postavila stara Avstrija tekom stoletij zoper sovražnika — in to je bila, kljub vsem svojim slabostim, armada iz leta 1914 — je bila uničena. Cvet oficirskega staleža in najboljše moštvo je obležalo na bojnem polju. Velik del itak skromne artiljerije je bil izgubljen. Rusi so takrat poročali: »Okrog 250.000 Avstrijcev je padlo, ravno toliko je ranjenih, več kot 100.000 je ujetih, nad 400 topov zaplenjenih.« C. in kr. vojska je bila omajana.

Da pa se ta za avstro-ogrsko vojsko tako usodepolna misel ni porodila v glavi velikega kneza, temveč v Brusilovi, se je izvedelo v širših krogih šele sedaj, po smrti velikega vojskovodje.

»RUN« NA SEVERNI TEČAJ.

Sredi maja se prične takorekoč run na severni tečaj. Tja odidejo namreč kar 4 ekspedicije: Amundsenova, Wilkinsova, ekspedicija kapitana Byrda in ekspedicija Oyden-Wade. Prvi se odpravi najbrže na pot kapiten Byrd, ki je odpotoval že na Spitzbergen, kjer se je pričela tudi lanskoletna Amundsenova ekspedicija.

Ze izza Bleriotovih poletov se je vedno in vedno razmotrivalo vprašanje ekspedicije na severni tečaj potom letal. Preje je bila ekspedicija na severni tečaj podjetje, ki je trajalo leta in leta. S sanmi, ki so jih vlekli psi, oziroma včasih celo ljudje, je bilo treba osvojiti vsak meter zemlje in neštete hektombe človeških žrtev markirajo pot raziskovalcev severnega tečaja. Primat glede uporabe letal v svrhu potovanja na severni tečaj gre Amundsenu. Amundsen je napravil prve praktične poizkuse že leta 1914. Vojna je ukinila vsa mednarodna znanstvena stremeljenja. Od leta 1922 počenši

se je pečal Amundsen zopet z realizacijo svojih načrtov. Po 3 leta trajajočih poizkusnih poletih je organiziral leta 1925 ekspedicijo in prišel je s svojimi letali do 87 stop. 43 min. Severnega tečaja sicer ni dosegel, toda dokazal je, da je cilj dosegljiv.

Takoj po njegovem povratku so se našli ljudje, posebno Amerikanci, ki so ga hoteli posnemati. Prvi njegov posnemovalc je bil Mac Millans, ki pa je klaverno pogorel. Eden od udeležencev te ekspedicije, kapiten Byrd poizkusi polet letos še enkrat. Poslužil se bo pri tem trimotornega letala tipa Fokker, ki lahko pristane na morju kot na kopnem. Financiranje ekspedicije sta prevzela sinova milijarderjev Edsel Ford in D. Rockefeller. Razven tega podvzame letos ekspedicijo Amundsen, ki se posluži pri tem zrakoplova. Njegove ekspedicije se udeležijo ameriški sin milijonarjev Lincoln Elswort. Rota Amundsena kot tudi kapitana Byrda bo v splošnem ista kot je bila lanskoletna Amundsenova, ki je najkrajša. Oydenove in Wadyjeve ekspedicije se udeležijo baje pet letal. Ameriški letalski oficir Wilkins, ki poleti na severni tečaj v dveh letalih ne podvzame poleta iz Kingsbaj-a kot prvi dve ekspediciji, temveč iz Kapa Barov v Alaski. Ta ruta je najdaljša ter je deloma še popolnoma neraziskana, ker se je domnevalo do sedaj, da iz Alaske ni mogoče priti na severni tečaj.

LJUBICA EVROPE.

Sovjetska Rusija je obelodanila te dni iz državnega arhiva čudovito historijo nenavadne neoficijalne »ambasadrice«, kneginje Dorotee Lieven, rojene Benckendorff.

Težko, da bi bila živila kdaj kje diplomatinja kot je bila Dorotea Lieven, ki se je kosala z državniki kot so bili Metternich, Canning, Chateaubriand, Palmerston, Grey, Wellington in Guizot ter nad svojimi moškimi nasprotniki navadno triumfirala. Diplomatska »Sibila«, ki je bila prijateljica in svetovalka dveh angleških kraljev in dveh ruskih carjev, »Egerija« moskovskega kancelerja, številnih velikih ruskih knezov in angleških princev je doživela svoj prvi in zadnji fiasko ter podleгла samo napram mlajši in mogočni ženski — angleški kraljici Viktoriji.

Svojo diplomatsko karijero je začela kneginja Lieven s 15 leti. Njeno izključno diplomatično sredstvo je bila ljubezen. Tega sredstva se je posluževala pa tako intenzivno, da so krstili zlobni jeziki njeno peto dete za »otroka kongresa«.

S 15 leti, še napol otrok, se je poročila Dorotea s favoritom carja Pavla I. grofom Kristoferjem Andrejevičem Lievenom, ki je postal leta 1800 vojni minister.

Nikdo ne pade učen iz neba in tako so bili diplomatski uspehi poznejše virtuozinje Lieven v začetku neznaatni. Bila je ruska »ambasadrica« na dvoru pruskega kralja Fridrika Viljema II. O 25-letni Dorotei pa se izrazi magus tajne diplomacije Talleyrand, da

ima izreden dar, zmožnost trajnega vplivanja na diplomate in državnike. Pravo diplomatsko vzgojo je vživala Dorotea kot ruska »ambasadrica« v Londonu, kjer je igrala 20 let dominujočo vlogo. Takrat je bila intimna prijateljica Bourboncev. Ko je prišel v London na obisk ruski car, ga je prepričala Dorotea o nujni potrebi detronizacije Napoleona in restavracije Ludviga XVIII. Največjega pomena za njuno diplomatsko izobrazbo pa je bilo njeno srečanje z Metternikom na evropskem kongresu v Aachenu leta 1818. Dorotei je bilo takrat 32 let, bila je mati 4 otrok. Metternich je bil star 45 otrok in oče sedmih otrok. Kljub temu se je razvila med njima bliskoma ognjevita ljubezen.

Pozimi leta 1821/22 se je nahajala Dorotea s svojim soprogom stalno v bližini angleškega kralja Jurija IV. Tam je nalezela na svoja dva najbolj trdovratna nasprotnika, na tuko-filnega in grekofobnega vojvodo Wellingtona že staro sovraštvo, odkar se je drznil Chateaubriand pripeljati na dunajski kongres gospo Récamier, kraljico vseh Parižank, katere lepota in duhovitost je postavila od časa do časa Doroteo v ozadje. V žolč je namočil Chateau pero, ko je napisal, da se dajo ministri in taki, ki bi radi ministri postali protežirati od neke lady, ki uživa dvomljivo čast, da se nahaja v Metternichovi družbi v urah, ki niso posvečene delu temveč razkošnemu uživanju.

Veronski kongres je povzročil Dorotei številne neprimke. Dolžila so jo, da je prilagodila svoje politične akcije svoji ljubezni do Metternicha ter je zvalila istočasno v svoje mreže vojvodo Wellingtona. Ko je uvidela, da jo njeni intimni odnosi do Metternicha kompromitirajo tako družabno kot politično, je izvedla konsekvence ter se od Metternicha kratkoma poslovila. Vrnila se je v London, kjer je začela koketirati z vojvodo Wellingtonom, toda njena koketerija je bila od tedaj dalje izključno v službi političnih ambicij. Vpliv Dorotee na angleški dvor, katerega so se oklepali inozemski diplomati kot knez Esterhazy, grof Munster, knez Polignac in — Dorotea, je rastele bolj in bolj. Dočim je stala Dorotea spočetka pod vplivom Metternichove mentalitete ter je skušala vreti »demagogičnega revolucionarja«, »jakobina« in sovražnika svete alijanse Canninga, si je pozneje premislila. Po enoletnem intermezu je šla v Rim, kjer se je v družbi francoskih legitimistov in izgnanih bonapartistov izpopolnjevala v dvornem intriganju videla Metternicha ter stopila na stran »novega moža« Canninga. Letos 1826 je dosegla svoj cilj. Nič več njen mož, temveč ona sama je bila postavljena oficijelno za rusko »ambasadrico« v Angliji.

Dorotein dnevnik in njena pisma odkrivajo precizno opazovanja in politično bistroumnost, kakršnega najdemo pri moških diplomatih le redko, pri ženskah pa nikdar. Po Canningovi smrti je postala srečna dama earta of Grey.

Končno po 20-letnem diplomatskem delovanju, jo je car odpoklical. V Petersburgu pa ni strpela dolgo časa. Leta 1838 se je preselila v Pariz, kjer se je dala 50 let stara, od svoje soproga ločiti ter postala ljubica prav lanskega republikanca Guizota. Leta 1848 je zbežala z njim na Angleško. Ironija usode je hotela, da se je sestala tam po 26 letih z Metternichom, ki je živel v Londonu takisto kot begunec in ki ga je edinega resnično in vroče ljubila. Leta 1857 je dopolnila svoje do konca z ljubeznijo, avanturami in najvišjo državno modrostjo izpolnjeno življenje.

Uprava „NARODNEGA DNEVNIKA“

se je preselila z včerajšnjim dnem iz Simon Gregorčičeve ulice

na Kongresni trg 3

(na vogalu Wolfove ulice.)

ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA.

Najlepše in najbolj moderno urejeno zdravilišče kraljevine SHS. Svetovnoznani zdravilni vrelci:

„Tempel“, „Styria“, „Donat“

Zdravljenje vseh želodčnih in črevesnih bolezni, bolezni srca, ledvic in jeter.

Sezona: MAJ — SEPTEMBER.

Cene zmerne. V pred- in po sezoni znatan popust. Koncertna vojaška glasba. Največja udobnost. Radio. Prometne zveze ugodne. Zahlevajte prospekte!

Ravnateljstvo zdravilišča Rogaska Slatina.

Kleparski pomočnik

samostojen predelavec, za trajno delo, se sprejme pri. Primož Justin, Tržaška cesta 36, Ljubljana.

Naročite in širite
NARODNI DNEVNIK!

LEPENKA
(Sladkogorska)

siva, rujava patentna, valovita, vseh števil, vedno na zalogi pri
„ŠAGRIN“ d. z o. z.
LJUBLJANA
Kralja Petra trg št. 3

Zlato

Podobarji, črkoslikarji, kamnoseki, knjigovezi!

Opozarjamo Vas, da imamo vedno v zalogi prvovrstno bavarsko zlato!

Ne zamudite zahtevati cenike!

„ŠAGRIN“ d. z o. z., Ljubljana
Kralja Petra trg 3

Zlato

Ustanovljeno l. 1903.

Ustanovljeno l. 1903.

Prvi strokovno-špecialni
atelje za
črkoslikarstvo

Pristou & Bricelj
LJUBLJANA

Aleksandrova c. 1.

Šelenburgova 7.

Specialiteta

Steklene napisne firme.

Telefon šte. 908.

Telefon šte. 908.

Jugoslovanska zavarovalna hranilnica

registrovana zadruga z neomejenim jamstvom

Mikloš čeva cesta v Ljubljani Kralja Petra trg 2

Hranilne vloge

na knjižice in tekoči račun obrestuje zelo ugodno.

Specijalna oddelka hranilnice:

Zavarovalna štednja

Zavarovalna štednja ima namen vzbuditi v najširših slojih smisel in veselje do štedenja in dati možnost, pridobiti si z malimi rednimi vlogami večje prihranke. Že z malenkostno tedenskimi vlogami po 5 Din si more prihraniti v petih letih 1500 Din, po 10 Din si more prihraniti v petih letih 3000 Din, po 15 Din si more prihraniti v petih letih 4500 Din, po 20 Din si more prihraniti v petih letih 6000 Din itd.

Mesto tedensko se vloge lahko vsrjo tudi mesečno ali četrtletno. Za nagrado in v vzpodbudo za redno vplačevanje vlog pa zavaruje hranilnica vlagatelja tako, da dobi njegovi dediči takoj po njegovi smrti, če umre pred potekom petletne dobe štedenja, izplačan ves tisti znesek, ki bi ga vlagatelj na kapitalu in obrestih dosegel, če bi doživel polno dobo štedenja.

K zavarovalni štednji lahko pristopi brez zdravniške preiskave vsaka zdrava oseba od 16. do 60. leta starosti.

Ker doseže torej zavarovalna štednja v zvezi z življenjskim zavarovanjem gotovo svoj namen — prištediti si z malimi rednimi vlogami večjo vsoto denarja — je način varčevanja potem »Zavarovalne štednje« primeren in zelo ugoden za razne prilike in namene rodbinskega življenja: dota in oprema za neveste, za nabavo pohištva, sredstva za študij in za potovanja, za pogrebne stroške, za slučaj smrti in za razne druge prilike.

Radi lahkega vplačevanja in ugodnega obrestovanja je zavarovalna štednja tudi primerna v svrhu pridobivanja kapitala za stavbe, za poljedelske, obrtne in druge investicije i. t. d.

Rentna štednja

Rentna štednja ima namen, da zagotovi vlagateljem ali od njih določenim osebam, z obrestovanjem vlog, preskrbo za starost, t. j. letno plačljivo rento.

Rentna štednja je glede vlog in dvigov enaka navadnim hranilnim vlogam. Ni obveze za redno vplačevanje ali kakršnekoli plačilne roke. Vloge ostanejo last vlagatelja in lahko z njimi prosto razpolaga; lahko jih z doplačili povzra ali z dvigi zmanjša. Tudi v času, ko dobiva upravičene rento, lahko prosto razpolaga s kapitalom. Za vsako vlogo se pripiše, za vsak dvig pa odpiše primerna renta, ki jo dobiva vlagatelj ali od njega določeni upravičenci od gotove dobe starosti pa do svoje smrti. V slučaju smrti pa dobi dediči izplačan ves kapital, tudi, če je dobival že rento kolikor koli let.

K rentni štednji lahko pristopi vsakdo, brez ozira na starost. Začetek dobivanja letne rente — od 30. leta starosti naprej — si lahko poljubno izbere in tudi lahko še pozneje izpremeni.

Poleg dobrovpisa rente dobiva vlagatelj, v gotovini izplačljivo, vsako leto tudi še primerne obresti.

Potom rentne štednje je vsakomur omogočeno, da si brez truda in brez zveze pridobi preskrbo za starost — rento —, to je svojim vlogam primerne letne dohodke do svoje smrti.

Rentna štednja je za vse stanove zelo ugoden in primeren način štedenja.

Oddelki za rentno štednjo začne poslovati sredi aprila 1926, prijave se pa sprejemajo in pojasnila dajejo že sedaj. Prospekti »Zavarovalne in Rentne štednje« se pošiljajo na željo vsakomur brezplačno in poštne prosto.

Za vse večje kraje se sprejmejo agilni zastopniki.

Posojila in krediti

se dajejo le na popolnoma varne vknjižbe in proti prav dobremu poroštvu.

Mali oglasi.

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Vsakovrstne knjige v vseh jezikih, kupuje in prodaja po ugodnih cenah

antikvariat knjigarna

HINKO SEVAR

Ljubljana

Stari trg. št. 34

Premog Čebin

Wolfova ul. 1/II. - Tel. 56.

Stekleno

strešno opeko imajo stalno v zalogi Združene opekarne d. d. v Ljubljani.

Damam in gospodom

se nudi lep zaslužek z razpečevanjem parfumerije. Potreben kapital 200 Din za vzorce. — Pismene ponudbe pod »Postranski zaslužek« na Propaganda, d. z. o. z., Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.

Sejmska restavracija

se odda za dobo letošnje- ga velesajma od 26. junija do 5. julija. Krasen paviljon je opremljen s kuhinjo. Odda se tudi vino- toč (lep paviljon na vin- skem oddelku velesajma). Ponudbe je vložiti pisme- no do 15. aprila t. l. na Urad Ljubljanskega vele- sajma, ki daje tudi vse informacije.

Gospodična

v starosti 30 let si želi ži- vahne korespondence z go- spodom iste starosti. Zeni- tev ni izključena. — Po- nudbe na upravo lista pod »Cvetota pamlad«.

Strojepiska

in stenografinja z večlet- no prakso želi službe za takoj. Ponudbe na upravo lista pod šifro »Stenoti- pistka«.

Sobo

s separatnim vhodom išče mlad gospod uradnik. — Ponudbe na upravo lista pod »Soba«.

Oglašujte v »Narodnem Dnevniku«!

Vse te lepe stvari:

lepe čevljičke, torbica in druga darila lahko kupite, ako najdete v

milu „Gaezla“

samo en zlatnik. V vsak tisoči komad našega priznanega mila prisnemo namreč po 1 zlatnik in ako imate srečo ga bodeše sigurno našli.

Vpoštevajte to ter pridno perite le z

milom „Gazela“

ki se odlikuje po izreano obilni peni ter jako temeljito in hitro očisti perilo.

UNICA

UDRUŽENE TVORNICE ČOKOLADE
KAKAO • BONBONA • KANDITA
KARAMELA • BIŠKOTA • DVOPEKA
TURIN

TALAMONE TURIN

Bonatti MILAN

MORIONDO & GARIGLIO TURIN

FABR. RIUN. GALETTINE BISCUITS AFFINI GENOVA

Glavno zastopstvo za kraljevino SHS:

RADE KUNDIČ, Zagreb, Samostanska ulica 1.

Srajce, promenadne, bele in barvaste,

fason, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne potrebščine, svilene trakove, čipke in vezenino. . .

Nizke cene. — Velika izbira samo pri

JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor, Kamnik, Novo mesto, Ptuj, Nakel, Slovenjgradec, Slovenske Konjice, Prevalje.

Dunajska cesta 4 (v lastni stavbi).

Kapital in rezerve Din 20,100.000.—.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavaj: TRGOVSKA.

Telefoni: 139, 146, 458

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posetnice in razglednice. Izvršuje vsakovrsne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. Lastna knjigovoznica.

LJUBLJANA • SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. • TELEFON 552

Štrange, uzde, povodci itd., gurte, platno
za plahte, juto in slamnice nudi

Konopjuta d. d.

Skladišče: Gosposvetska cesta št. 2 (nasproti Figovcu).

Postranski

zaslužek

primerno za vsakogar. —
Pojasnila proti znamki 1
dinarja. Propagandna re-
klamna družba z o. z.,
Ljubljana, Selenburgova
ulica 7/II.

Vrvi za perilo, stavbenike, te-
sarje, okna itd. vedno v zalogi

Konopjuta d. d.

Skladišče: Gosposvetska cesta št. 2 (nasproti Figovcu).

MATI IN SIN.

Glej sinko, primerjajva enkrat perilo, oprano z

Zlatorog terpeninovim milom

s perilom, opranim z drugim milom

Kakšna razlika!

Perilo, oprano z Zlatorog terpeninovim
milom, je res lepše, kakor novo. Poleg
tega sam našla v Zlatorog terpeni-
novem milu

**že drugi zlatnik po 10
frankov!**

KOKS

Ostravski livarniški v kosih po Din 110.—
Angleški plečerski v kosih po Din 100.—
Nemški plinski orehovec, mehki po Din 90.—
Porurški plinski orehovec, mehki po Din 80.—
Porurški plinski v kosih, mehki po Din 80.—

Nemški kovaški premog

dvakrat pran in sejan 8—15 in 15—40 m po Din 100.—
za 100 kg franko skladišče Meteljkova ulica št. 19.
Odprio dnevno od pol 8—12 in od pol 2—5 ure. Ogan-
tirano pristne znamke. Vagonske dobave po brezkonku-
renčnih cenah.

PREMOG la trboveljski

DRVA, zdrava, suha, bukova, dobavlja in ima stalno
na zalogi po znatno znižanih cenah

D. ČEBIN

premog, drva, koks

Ljubljana, Wolfova 1. II. Tel. 56

„Vinocet“

tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana,
nudi

**najtinejši in najokusnejši na-
mizni kis iz vinskega kisa.**

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

**Tehnično in higijenično najmoder-
neje urejena kisarna v Jugoslaviji.**

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje,

Spec. mehanična delavnica za popravo pisalnih računskih strojev in registr. blagajn. **Lud. Baraga**, Ljubljana, Selenburgova ul. 6. Telefon št. 980.

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

VLOGE NA KNJIŽICE IN TEKOČI RAČUN po naj-
ugodnejšem ohrestovanju. — ČEKOVNI PROMET,
NAKAZILA. — INKASO.

— Račun poštna hranilnica št. 14.257. — Brzjavke „KMETSKIDOM“ —

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI

Tavčarjeva (Sodna) ul. 1, prtličje

POSOJILA NA VKNJIŽBO, proti poroštvo, zastavi
premičnih in vrednostnih papirjev. — KREDITI v
tekočem računu. — ESKONT MENIC.

— BLAGAJNISKE URE: od 8.—12 1/2 popoldne in od 3.—4 1/2 popoldne. —

Prva žebliarska in železobitna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebliarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Brzjavke: Zadruga Kropa.

Telefon interurban: Podnart 2.

Žebli za normalne in ozkotirne
železnice.
Žebli za ladje, črni ali po-
cinkani.
Žebli za zgradbe, les itd.

Žebli za čevlje.
Spojke za odre in prage.
Spojke za ladje in splave.
Železne brane.
Zobje za brane.

Kljuke za podobe, zid, cevi,
žlebove itd.
Vijaki z maticami.
Podložne pločice.
Matice.

Zakovice za tenderje, kotle,
mostove, sode, pločevino,
kolesa itd.
Vijačni čepi.
Verige.

Izdeluje lahke transmisije, popravlja strokovnjaško gospodarske stroje in opreme za vodne žage in mline.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago.

Prodaja se samo na debelo trgovcem.

Motvoz (špaga)

se dobi po tovarniški ceni

Konopjuta d. d.

Skladišče: Gosposvetska cesta št. 2 (nasproti Figovcu).

Dve trafiki

na sejmišču Ljubljanske-
ga velesejma se oddasta
prilikom letošnje vele-
sejske prireditve od 26.
junija do 5. julija. Pavi-
ljona sta opremljena. In-
formacije pri uradu vele-
sejma.

Dreta vseh vrst

po tovarniških cenah

Konopjuta d. d.

Skladišče: Gosposvetska cesta št. 2 (nasproti Figovcu).